

**ODBORNÁ ŠKOLENÍ A VZDĚLÁVÁNÍ
PRACOVNÍKŮ ÚZEMNÍ VEŘEJNÉ SPRÁVY
PRO OBLAST CESTOVNÍHO RUCHU**

**VEŘEJNÁ PODPORA PRO
CESTOVNÍ RUCH V PODMÍNKÁCH EU**

www.vzdelavanivcr.cz

VEŘEJNÁ PODPORA PRO CESTOVNÍ RUCH V PODMÍNKÁCH EU

Zpracoval:

Kolektiv společnosti Eurovision, s. r. o. • Husova 6, 602 00 Brno

www.eurovision-eu.com

E-mail: info@eurovision-eu.com

Vydalo: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha, 2007. Staroměstské náměstí 6, 110 15 Praha 1
www.mmr.cz

Tento vzdělávací program je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky v rámci projektu Odborná školení a vzdělávání pracovníků územní veřejné správy pro oblast cestovního ruchu.

OBSAH

Obsah	2
Použité zkratky	5
1. Úvod	7
2. Vymezení pojmu veřejná podpora	10
2.1. Vymezení existující veřejné podpory	10
2.2. Veřejná podpora povolená	11
2.3. Veřejná podpora podmíněně povolená	11
2.4. Veřejná podpora zakázaná	12
2.5. Znak veřejné podpory	13
2.6. Veřejné prostředky	13
2.7. Postup při posuzování opatření z hlediska veřejných podpor	14
3. Legislativa vztahující se k veřejné podpoře	15
3.1. Evropská legislativa vztahující se k veřejné podpoře	15
3.2. Česká legislativa vztahující se k veřejné podpoře	18
3.3. Harmonizace práva ČR s právem ES	19
3.3.1. Kompetence	19
3.3.2. Délka rozhodovacího procesu	20
3.3.3. Třetí osoby	20
3.3.4. Přípustná míra veřejné podpory v jednotlivých regionech soudržnosti – NUTS II	20
3.4. Veřejná podpora, hospodářská soutěž a územní členění	23
4. Instituce v oblasti veřejné podpory	25
4.1. Subjekty zapojené do procesu udělování veřejné podpory	25
4.2. Role některých subjektů zapojených do procesu udělování veřejné podpory	25
4.2.1. Evropská komise	25
4.2.2. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže	25
4.2.3. Příjemce veřejné podpory – konečný uživatel	26
4.2.4. Poskytovatel veřejné podpory – konečný příjemce	26
5. Typy veřejné podpory	28
5.1. Regionální veřejné podpory	28
5.1.1. Regionální veřejná podpora	28
5.1.2. Multisektorální regionální veřejná podpora velkých investičních záměrů	30
5.2. Horizontální veřejné podpory	31
5.2.1. Veřejná podpora v oblasti výzkumu a vývoje	31
5.2.2. Veřejné podpory poskytované za účelem ochrany životního prostředí	34
5.2.3. Veřejná podpora na záchranu a restrukturalizaci podniků v obtížích	36
5.2.4. Veřejná podpora ve formě záruk	37
5.2.5. Veřejná podpora a rizikový kapitál	38
5.2.6. Veřejná podpora v oblasti přímého zdanění	39

5.2.7.	Veřejná podpora při prodeji státních nemovitostí	40
5.3.	Blokové výjimky	41
5.3.1.	Veřejná podpora zaměstnanosti	41
5.3.2.	Veřejná podpora vzdělávání	42
5.3.3.	Veřejná podpora malým a středním podnikatelům	43
5.3.4.	Veřejná podpora de minimis	45
5.4.	Sektorální podpory	47
5.4.1.	Veřejná podpora v námořní dopravě	47
5.4.2.	Veřejná podpora na stavbu lodí a lodní stavitelství	48
5.4.3.	Veřejná podpora v letecké dopravě	49
5.4.4.	Veřejná podpora v oblasti budování infrastruktury	51
5.4.5.	Veřejná podpora v oblasti obnovy vozového parku	52
5.4.6.	Veřejná podpora v režimu nařízení (ES) č. 1107/70	52
5.4.7.	Úhrada závazků veřejné služby ve vztahu k veřejné podpoře	53
6.	Nejčastější formy veřejné podpory	55
6.1.	Daňové úlevy	55
6.2.	Prodej pozemků za zvýhodněnou cenu	56
6.3.	Navyšování základního kapitálu orgány veřejné moci	56
6.4.	Kapitalizace pohledávek	57
6.5.	Dotace	59
6.6.	Odkupy nebonitních pohledávek	59
6.7.	Úvěr	60
6.8.	Státní záruky	61
6.9.	Prominutí plateb sociálního a zdravotního pojištění	62
6.10.	Privatizace	63
6.10.1.	Prodej privatizovaného majetku na základě výběrového řízení	64
6.10.2.	Prodej na základě znaleckého ocenění	64
7.	Výjimky při poskytování veřejné podpory	66
7.1.	Blokové – skupinové výjimky poskytování veřejné podpory	66
7.1.1.	Podpory sociální povahy poskytované individuálním spotřebitelům	66
7.1.2.	Podpory určené k náhradě škod způsobených přírodními pohromami nebo jinými mimořádnými událostmi	67
7.2.	Individuální – zvláštní výjimky při poskytování veřejné podpory	67
7.2.1.	Podpory, které mají napomoci hospodářskému rozvoji oblastí s mimořádně nízkou životní úrovní nebo s vysokou nezaměstnaností	68
7.2.2.	Podpory, které mají napomoci uskutečnění některého významného projektu společného evropského zájmu nebo napravit vážnou poruchu v hospodářství některého členského státu	68
7.2.3.	Podpory, které mají usnadnit rozvoj určitých hospodářských aktivit nebo oblastí	70

7.2.4.	Podpory, které mají napomoci kultuře a zachování kulturního dědictví	70
7.2.5.	Jiné druhy podpor, které mohou být vymezeny rozhodnutím Rady	71
8.	Postavení EK v procesu poskytování veřejné podpory v EU	72
8.1.	Řízení ve věcech notifikované veřejné podpory	72
8.1.1.	Předběžný přezkum notifikace	73
8.1.2.	Formální vyšetřovací procedura	74
8.1.3.	Údaje o veřejné podpoře pro notifikaci	74
8.1.4.	Notifikační formulář	75
8.1.5.	Přílohy notifikačního formuláře	76
8.2.	Řízení o nezákonné veřejné podpoře	78
8.2.1.	Pozastavení a provizorní navrácení veřejné podpory	78
8.2.2.	Důsledek negativního rozhodnutí	79
8.3.	Řízení v případech zneužití veřejné podpory	79
8.4.	Řízení týkající se existujících programů veřejné podpory	80
8.5.	Soudní přezkum rozhodnutí EK	80
8.5.1.	Žaloba na zrušení rozhodnutí Evropské komise	81
8.5.2.	Žaloba směřující k nečinnosti Evropské komise	81
8.5.3.	Žaloba na náhradu škody	81
9.	Práva a povinnosti vyplývající z řízení o veřejné podpoře	82
9.1.	Povinnosti a oprávnění poskytovatelů veřejné podpory	82
9.1.1.	Povinnosti poskytovatelů veřejné podpory	82
9.1.2.	Oprávnění poskytovatelů veřejné podpory	82
9.2.	Povinnosti a oprávnění EK	82
9.2.1.	Povinnosti EK	82
9.2.2.	Oprávnění EK	82
9.3.	Oprávnění třetích stran	83
10.	Současné trendy v oblasti veřejné podpory v EU	84
11.	Závěr	85
12.	Rejstřík	86

POUŽITÉ ZKRATKY

ČR	Česká republika
DG Competition	Ředitelství pro hospodářskou soutěž EK
DG Regio	Ředitelství pro regionální rozvoj EK
EK	Evropská komise
ES	Evropská společenství
EU	Evropská Unie
MF	Ministerstvo financí ČR
MSP	Malý a střední podnikatel
NUTS II	Regiony soudržnosti
Smlouva	Smlouva o založení Evropských společenství
SF	Strukturální fondy
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
VP	Veřejná podpora

KLÍČOVÁ SLOVA

[Pojem veřejná podpora](#)
[Existující veřejná podpora](#)
[Veřejná podpora povolená](#)
[Veřejná podpora podmíněně povolená](#)
[Veřejná podpora zakázaná](#)
[Znaky veřejné podpory](#)
[Veřejné prostředky](#)
[Legislativa](#)
[Přípustná míra veřejné podpory v NUTS II](#)
[Veřejná podpora, hospodářská soutěž a územní členění](#)
[Instituce v oblasti veřejné podpory](#)
[Úřad pro ochranu hospodářské soutěže](#)
[Příjemce veřejné podpory](#)
[Poskytovatel veřejné podpory](#)
[Typy veřejné podpory](#)
[Regionální veřejné podpory](#)
[Horizontální veřejné podpory](#)

[Blokové výjimky](#)

[Sektorální podpory](#)

[Nejčastější formy veřejné podpory](#)

[Daňové úlevy](#)

[Prodej pozemků za zvýhodněnou cenu](#)

[Navyšování základního kapitálu](#)

[Kapitalizace pohledávek](#)

[Dotace](#)

[Odkupy nebonitních pohledávek](#)

[Úvěr](#)

[Státní záruky](#)

[Prominutí plateb pojištění](#)

[Privatizace](#)

[Výjimky při poskytování veřejné podpory](#)

[Blokové](#)

[Individuální](#)

[Proces poskytování veřejné podpory](#)

[Řízení ve věcech notifikované veřejné podpory](#)

[Řízení o nezákonné veřejné podpoře](#)

[Řízení v případech zneužití veřejné podpory](#)

[Řízení týkající se existujících programů veřejné podpory](#)

[Soudní přezkum rozhodnutí EK](#)

[Povinnosti a oprávnění poskytovatelů veřejné podpory](#)

[Povinnosti a oprávnění EK](#)

[Oprávnění třetích stran](#)

Existující úprava veřejné podpory v rámci práva ES vyvolává řadu otázek a praktických problémů s dopady do vnitrostátního právního řádu. Její zakotvení v prameni primárního práva ES, kterým je Smlouva, pouze podtrhuje silné postavení Evropské komise jako dozoru nad korektní soutěží na společném vnitřním trhu EU. Na druhou stranu může EK působit problémy poskytovatelům veřejné podpory, kteří musí být připraveni na to, že VP, které jsou jimi poskytovány, mohou být v budoucnu modifikovány, případně zcela zrušeny.

Článek 88 odst. 1 Smlouvy upravuje podmínky a okolnosti, za kterých může k výše uvedené situaci dojít. Stanoví, že Evropská komise ve spolupráci s členskými státy EU průběžně zkoumá programy veřejných podpor existující v těchto státech a že členskými státy v souvislosti s těmito programy navrhuje vhodná opatření, která vyžaduje postupný rozvoj nebo fungování společného trhu. Z uvedeného tedy vyplývá, že ačkoliv tento článek dává Evropské komisi kompetenci monitorovat programy existující veřejné podpory v jednotlivých členských státech a přizpůsobovat jejich podmínky vývoji a fungování vnitřního trhu, nespécifikuje konkrétní způsoby, jakými Evropská komise svoji monitorovací a přezkumnou pravomoc realizuje, nekonkretizuje, jaká opatření týkající se existujících programů veřejné podpory může navrhopvat, jaké jsou v těchto případech procesní postupy apod. Odpovědi na tyto otázky je třeba hledat v sekundárních předpisech ES, kterým je v tomto případě nařízení Rady (ES) č. 659/1999, stanovující detailní pravidla pro aplikaci čl. 93 (nyní jde o čl. 88) Smlouvy.

Pravidla ES v oblasti veřejné podpory byla v ČR aplikována již před vstupem do EU, a to především po 1. květnu 2000, kdy nabyl účinnosti zákon č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře, ve znění zákona č. 130/2002 Sb. Od tohoto okamžiku v zásadě platilo, že v případě všech veřejných podpor musel být Úřad pro ochranu hospodářské soutěže žádán o povolení výjimky z obecného zákazu poskytování veřejné podpory.

V rámci speciálního správního řízení nazvaného „řízení o povolení výjimky“ posuzoval Úřad pro ochranu hospodářské soutěže slučitelnost veřejné podpory se závazky České republiky vyplývajícími z Evropské dohody a postupoval tedy podle příslušných pravidel práva ES týkajících se veřejné podpory, ačkoliv Česká republika ještě nebyla členem EU.

Poskytování veřejné podpory zpravidla nemá krátkodobý charakter. Většina zemí, které nově vstoupily do EU, poskytovala poměrně vysoké objemy veřejných podpor. Přijetím těchto států do EU tak nepochybně narostl objem veřejných podpor poskytovaných v rámci vnitřního trhu. Je tedy přirozené, že EK chtěla mít nad těmito existujícími veřejnými podporami kontrolu přesto, že v nově přijímaných státech instituce, které veřejnou podporu dle *acquis* posuzovaly již existovaly.

Problematika existující veřejné podpory je řešena v příloze IV. Smlouvy o přistoupení ČR k EU. Ta považuje za existující veřejnou podporu programy veřejných podpor a individuální veřejné podpory – za předpokladu, že začaly být poskytovány před vstupem ČR do EU a jsou stále platné i po tomto dni – které:

- nabýly účinku (začaly být poskytovány) před 10. 12. 1994,
- jsou uvedeny v dodatku k uvedenému příloze,
- byly posouzeny ke dni vstupu ČR do EU ze strany MF ČR nebo antimonopolního úřadu a shledány slučitelnými s *acquis* za podmínky, že v jejich případě EK nevznesla na základě vážných pochybností námitku týkající se jejich slučitelnosti se společným trhem, tedy v podstatě námitku proti posouzení některou z uvedených institucí.

Veřejné podpory s jejichž poskytováním bylo započato před vstupem ČR do EU a bude pokračovat i po něm, a které nespádají do kategorie veřejných podpor výše uvedených, budou považovány za veřejné podpory nové. Z této skutečnosti vyplývá, že musejí být nově posouzeny Evropskou komisí a je třeba připustit možnost, že mohou být shledány neslučitelnými se společným trhem.

Z § 4 zák. č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje, vyplývá, že odpovědnost za dodržování povinností, které vyplývají z pravidel ES pro oblast veřejné podpory je v kompetenci poskytovatele, a to včetně existující veřejné podpory.

Poskytovatel veřejné podpory tak plně nese odpovědnost mimo jiné za to, že budou implementována vhodná opatření, a to přesto, že jejich návrh – s ohledem na uvedené – bude směřovat ze strany EK vůči ČR jako členskému státu. Poskyvatelé veřejné podpory by tak u programů veřejné podpory, u nichž předpokládají dlouhodobější poskytování, neměli ignorovat začlenění takových ustanovení, která jim včlenění případných vhodných opatření do takového programu umožní.

Z výše uvedených skutečností vyplývá, že schválení programu existující veřejné podpory EK neskýtá záruku, že tento program bude realizován do budoucna v nezměněné podobě.

Poskyvatelé veřejné podpory se musí vyrovnat se skutečností, že jejich programy veřejné podpory budou modifikovány v souladu s vývojem soutěže na vnitřním trhu.

Cílem vzdělávacího programu je seznámit účastníky kurzů s problematikou veřejné podpory, jejíž regulace tvoří nedílnou součást pravidel práva ES v oblasti ochrany soutěže na vnitřním trhu EU, a to s důrazem na veřejnou podporu v oblasti cestovního ruchu. V praxi se ukazuje, že soutěž může být narušována nejen jednotlivými podniky, ale i samotnými členskými státy

a od nich odvozenými institucemi. Z tohoto důvodu podléhá poskytování veřejné podpory přísnému dohledu EK, jakožto strážce svobodné soutěže.

Zaměření vzdělávacího programu by mělo dát účastníkům odpovědi na otázku, která opatření spadají pod pojem „veřejná podpora“, jakým způsobem ji lze poskytovat, jaká jsou povinnosti veřejných institucí jako poskytovatelů veřejné podpory a jednotlivých společností, které budou jejími příjemci. Účastníci se rovněž dozví, jaké je postavení Evropské komise v procesu poskytování veřejné podpory.

Ve světě je považován **cestovní ruch** za odvětví budoucnosti s ohledem na multiplikační efekt doprovázející jeho rozvoj. Často bývá označován za nejvýznamnější odvětví, ve kterém vzniká nejvíce pracovních příležitostí. Mimo zaměstnanosti ovlivňuje podstatným způsobem dalších zhruba pět oblastí: podílí se na tvorbě hrubého domácího produktu, pozitivně ovlivňuje platební bilanci státu, tvoří příjmy státního rozpočtu, má vliv na příjmy místních rozpočtů a jeho rozvoj podporuje investiční aktivity. Z toho všeho vyplývá i význam cestovního ruchu pro rozvoj regionů. Z výše uvedeného vyplývá, že **veřejná podpora pro cestovní ruch v širším měřítku zasahuje do mnoha odvětví a oblastí podpory. Za účelem vytvoření komplexního pohledu na danou problematiku je tedy do vzdělávacího programu zahrnut celkový přehled týkající se veřejné podpory.**

2. VYMEZENÍ POJMU VEŘEJNÁ PODPORA

Veřejná podpora je podpora poskytovaná zejména státem či územními samosprávnými celky, a to zejména za účelem podpory regionálního rozvoje, prosazování politik veřejného zájmu (ochrana životního prostředí, výzkum a vývoj), podpory rozvoje určitých aktivit nebo ochrany kulturního dědictví.

Dle čl. 87 odst. 1 Smlouvy je za veřejnou podporu (anglicky – state aid) považována taková podpora, která je poskytována ze státních prostředků, narušuje nebo hrozí narušením hospodářské soutěže, zvýhodňuje určité podniky nebo určitá odvětví výroby a ovlivňuje obchod mezi členskými státy. Poskytnutí takové podpory je zakázáno. EK však může svým rozhodnutím prohlásit podporu, splňující všechna výše uvedená kritéria, za slučitelnou se společným trhem.

VEŘEJNOU PODPORU LZE Z HLEDISKA EVROPSKÉ LEGISLATIVY POVAŽOVAT ZA PŘIJATELNOU, POKUD PŘÍSPÍVÁ:

- k rozvoji silně zaostávajících regionů,
- ke zlepšení vážné ekonomické situace v některém z členských států,
- pokud napomáhá činností a praxí ve společném zájmu všech členských zemí.

Cílem podpory zaostávajícím regionům je vyrovnat se ostatním regionům a stát se tak konkurenceschopnými. Jakmile je rozdíl mezi regiony vyrovnán, podpora by měla být ukončena. Podpora může být poskytnuta rovněž na restrukturalizaci firem formou jednorázových opatření spojených se záměrem schopným poskytnout či navrátit firmě zdraví a životaschopnost.

2.1. Vymezení existující veřejné podpory

Definice **existující veřejné podpory** je obsažena v čl. 1 písm. b) nařízení Rady (ES) č. 659/1999, stanovící detailní pravidla pro aplikaci čl. 93 (nyní jde o čl. 88) Smlouvy. Existující veřejnou podporou se tak rozumí jakákoliv VP, tj. VP poskytovaná na základě programu či VP individuální, s jejímž poskytováním bylo započato před vstupem příslušného státu do EU a pokračuje i po něm, VP schválená EK či Radou, VP, která se považuje za schválenou podle čl. 4 odst. 6 nařízení, VP, která se považuje za existující podle čl. 15 nařízení a opatření, která v době, kdy bylo započato s jejich realizací nezakládala veřejnou podporu, tou se však stala v důsledku vývoje společného trhu bez změny ze strany členského státu. Problematikou existující veřejné podpory se rovněž zabývá příloha IV. Smlouvy o přistoupení ČR a dalších zemí k EU.

Vzhledem k výše uvedenému je tedy zřejmé, že pod pojem „existující veřejná podpora“ spadají jednak opatření naplňující znaky VP, s jejichž poskytováním bylo započato před vstupem

příslušného členského státu do EU, jednak VP, které byly schváleny samotnou EK, tj. byly sledovány slučitelnými se společným trhem. Za poněkud specifickou lze označit skutečnost, že pod pojem „existující veřejnou podporou“ spadají i VP, v jejichž případě EK nekonala, tedy nevydala rozhodnutí ve stanovené lhůtě či ve stanovené lhůtě neuložila povinnost navrácení protiprávní a zároveň neslučitelné VP.

2.2. Veřejná podpora povolená

Přímo ze Smlouvy jsou se společným trhem slučitelné následující typy VP (uváděny jsou pouze podpory relevantní pro ČR):

- podpory sociální povahy poskytované individuálním spotřebitelům za podmínky, že se poskytují bez diskriminace založené na původu výrobků (čl. 87 odst. 2 písm. a) Smlouvy),
- podpory určené k náhradě škod způsobených přírodními pohromami nebo jinými mimořádnými událostmi (čl. 87 odst. 2 písm. b) Smlouvy),
- podpory, které slouží potřebě koordinovat dopravu nebo které představují náhradu za určitá plnění související s pojmem veřejné služby (čl. 73 Smlouvy).

Skutečnost, že výše uvedené veřejné podpory jsou již na základě Smlouvy slučitelné se společným trhem a tedy povolené, neznamená, že záměr na poskytnutí takovéto podpory není třeba oznámit (notifikovat) EK, v souladu s čl. 88 odst. 3 Smlouvy. I tyto přímo ze Smlouvy povolené podpory je třeba předem notifikovat EK a vyčkat na její rozhodnutí, přičemž je třeba zejména doložit, pod kterou ze tří výše uvedených skupin spadají. Předmětem zkoumání ze strany EK zde není důvodnost či účelnost navrhované podpory, ale to, zda skutečně spadá mezi podpory povolené přímo ze Smlouvy.

2.3. Veřejná podpora podmíněně povolená

Jedná se o VP, která může být ze strany EK posouzena a schválena jakožto slučitelná se společným trhem – oproti podpoře povolené přímo ze Smlouvy je zde hlavní rozdíl v rozsahu, v jakém EK notifikované záměry veřejných podpor přezkoumává.

JEDNÁ SE O NÁSLEDUJÍCÍ TYPY VP:

- podpory, které mají napomoci hospodářskému rozvoji oblastí s mimořádně nízkou životní úrovní nebo s vysokou nezaměstnaností (čl. 87 odst. 3 písm. a) Smlouvy),
- podpory, které mají napomoci uskutečnění některého významného projektu společného evropského zájmu nebo napravit vážnou poruchu v hospodářství některého členského státu (čl. 87 odst. 3 písm. b) Smlouvy),

- podpory, které mají usnadnit rozvoj určitých hospodářských aktivit nebo oblastí, pokud nemění podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem (čl. 87 odst. 3 písm. c) Smlouvy),
- podpory, které mají napomoci kultuře a zachování kulturního dědictví, jestliže neovlivňují podmínky obchodu a soutěže ve Společenství v míře odporující společnému zájmu (čl. 87 odst. 3 písm. d) Smlouvy).

Z výše uvedených typů podpor jsou v rozhodovací praxi EK nejčastější a nejvýznamnější podpory uvedené pod první a třetí odrážkou.

Při notifikaci záměru VP podmíněně povolené je třeba vždy uvést a zdůvodnit, pod kterou z výše uvedených skupin podpora spadá. EK zde má poměrně široké pole pro uvážení, zda notifikovaný záměr veřejné podpory je či není slučitelný se společným trhem. S ohledem na požadavek právní jistoty a transparency řízení vydala EK řadu dokumentů, právně závazných (nařízení) i nezávazných (sdělení, dopisy, doporučení), ve kterých stanovuje kritéria pro posuzování slučitelnosti veřejných podpor z různých hledisek, popř. v nich upravuje i určité otázky procesní (nutnost notifikace, postup při schvalování apod.). Tyto dokumenty se standardně dělí dle předmětu úpravy na oblasti úpravy: podpory regionální (čl. 87 odst. 3 písm. a) Smlouvy) a podpory horizontální a sektorové (čl. 87 odst. 3 písm. c) Smlouvy).

2.4. Veřejná podpora zakázaná

Dle čl. 87 odst. 1 Smlouvy je pravidlem, že jakákoliv veřejná podpora je neslučitelná se společným trhem a tedy zakázaná. Skupiny podpor, uvedené v podkapitolách 2.2 a 2.3 tvoří výjimku a platí, že jakékoliv jiné podpory jsou neslučitelné a tudíž zakázané.

V praxi to znamená, že zakázaná je ta podpora, kterou EK po notifikaci záměru veřejné podpory neschválila. Takovouto podporu nelze poskytnout. Což ovšem neznamená, že by každá nezákonná VP, tj. taková, která byla poskytnuta bez notifikace záměru EK nebo předtím, než o něm EK rozhodla, byla zároveň podporou zakázanou. I nezákonně poskytnutou podporu může EK vyhodnotit jako slučitelnou se společným trhem.

PŘI POSUZOVÁNÍ SLUČITELNOSTI VEŘEJNÉ PODPORY SE SPOLEČNÝM TRHEM JE TŘEBA MÍT NA PAMĚTI:

- Obecným pravidlem je, že veřejné podpory jsou neslučitelné se společným trhem, a proto každý návrh veřejné podpory musí spadat pod některou z výjimek uvedených v čl. 87 odst. 2 a 3 Smlouvy.
- Slučitelnost VP se společným trhem dle č. 87 odst. 2 a 3 a čl. 73 Smlouvy nemá vliv na po-

vinnost jejich notifikace EK podle čl. 88 odst. 3 Smlouvy.

- Rozdíl mezi veřejnými podporami slučitelnými přímo ze Smlouvy a podporami podmíněně slučitelnými spočívá v rozsahu posuzování těchto podpor ze strany EK. U první skupiny podpor je třeba zejména prokázat, že konkrétní opatření spadá pod výjimky vymezené Smlouvou, popř. nařízením (EHS) č. 1107/70. U druhé skupiny podpor je potřeba vést podrobnější argumentaci, zejména ve vztahu k nutnosti konkrétního opatření a jeho dopadů na trh.

2.5. Znaky veřejné podpory

O veřejnou podporu se jedná pouze v případě, kdy dojde ke splnění všech předpokladů stanovených v čl. 87 odst. 1 Smlouvy. Při nesplnění kteréhokoliv předpokladu – znaku VP – se o veřejnou podporu nejedná. **TYTO ZNAKY JSOU NÁSLEDUJÍCÍ:**

- opatření je hrazeno z veřejných prostředků,
- opatření zvýhodňuje určité podniky (podnikatele) nebo odvětví výroby,
- opatření je selektivní,
- opatření narušuje nebo hrozí narušením soutěže,
- opatření má vliv na obchod mezi členskými státy.

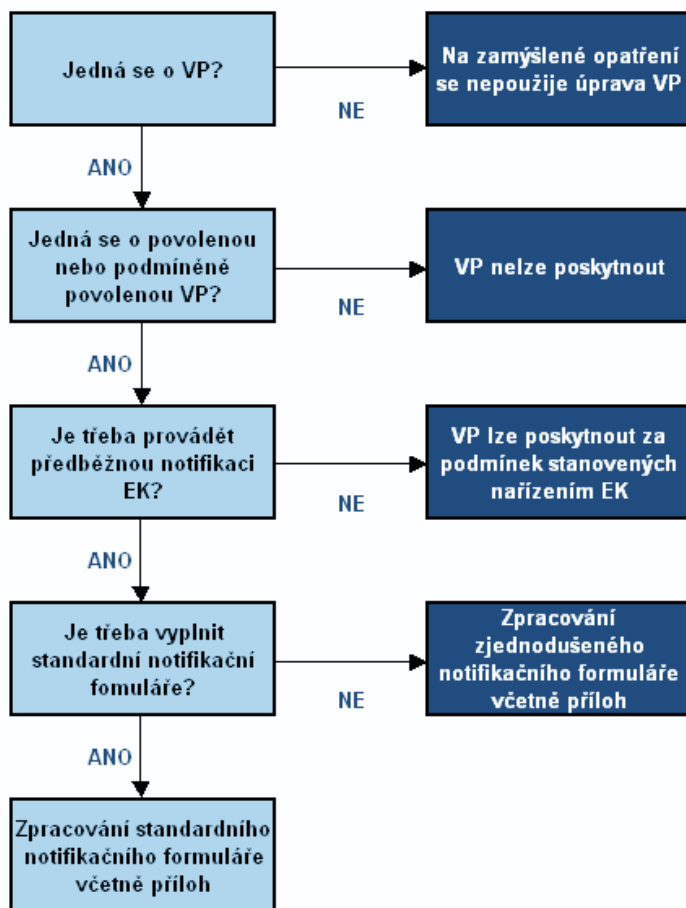
2.6. Veřejné prostředky

Pojem veřejné prostředky zahrnuje všechny peněžité prostředky, o kterých mohou orgány veřejné moci rozhodovat. To znamená, že nad nimi skutečně vykonávají kontrolu a mohou jimi disponovat. **JEDNÁ SE TEDY O:**

- prostředky ze státního rozpočtu,
- prostředky poskytnuté samosprávnými celky (obce, kraje),
- prostředky poskytnuté subjektem založeným státem, nebo subjektem, který stát může kontrolovat a ve kterém má stát rozhodující vliv např.:
  - na základě podílu na základním kapitálu,
  - na základě personálního obsazení správních, výkonných nebo dozorčích orgánů společnosti.

Není ale potřeba, aby stát držel většinový podíl. Stačí, když má stát vliv na rozhodování subjektu a může tak ovlivnit, komu a za jakých podmínek bude zvýhodnění poskytnuto. Na druhou stranu může být opatření poskytnuté tímto subjektem považováno za veřejnou podporu, jen pokud je stát schopen ovlivnit tok peněz a tím určitého podnikatele zvýhodnit. Pokud jednal podnikatel nezávisle na státu a svým opatřením zvýhodnil určitého podnikatele, nejedná se o veřejnou podporu.

2.7. Postup při posuzování opatření z hlediska veřejných podpor

3. LEGISLATIVA VZTAHUJÍCÍ SE K VEŘEJNÉ PODPĚŘE

3.1. Evropská legislativa vztahující se k veřejné podpoře

Základ právní úpravy kontroly veřejné podpory zůstal nezměněn od podepsání Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství v roce 1957. Základní pravidla pro kontrolu veřejné podpory jsou obsažena v článcích 87 až 89 Smlouvy.

První odstavec článku 87 stanoví, že :

„nestanoví-li tato Smlouva jinak, jsou se společným trhem neslučitelné jakékoliv formy podpory poskytované **státem nebo ze státních prostředků**, které **zvýhodňováním** určitých podniků nebo určitých odvětví výroby **narušují soutěž** nebo hrozí narušením soutěže, pokud nepříznivě **ovlivňují obchod mezi členskými státy**.“

TUTO DEFINICI LZE DÁLE UPŘESNIT NÁSLEDUJÍCÍM ZPŮSOBEM:

a) Pravidla pro poskytování VP pokrývají pouze opatření, při kterých dojde k přesunu státních prostředků (může se jednat o prostředky národní, regionální, obecní, prostředky veřejných bank, nadací atd.). VP jako taková nemusí být poskytována přímo státem samotným. Poskytována může být rovněž ze strany soukromých či veřejných zprostředkovatelů určených státem, např. v případě, kdy je soukromá banka pověřena správou prostředků státního programu podpory. Přesun finančních prostředků představující poskytnutí VP může mít také různé formy: dotace, slevy na dani, záruky za úvěr, odpuštění penále apod.

b) Poskytnutím VP dochází ke zvýhodnění příjemce podpory, ke kterému by za běžných tržních podmínek nedošlo. Jako méně obvyklý příklad zvýhodnění lze uvést např.: společnost si zakoupí/pronajme pozemek vlastněný veřejnou institucí (např. obcí) za cenu nižší než tržní; společnost prodá státu pozemek za cenu vyšší než tržní; společnost využívá zvýhodněný přístup k infrastruktuře zdarma; společnost získá záruku státu za úvěr; společnost získá příspěvek na reklamu.

Pokud příjemce podpory získává výše zmíněné zvýhodnění na úkor ostatních soutěžitelů, tzn. opatření je selektivní nikoli obecné (určené všem soutěžitelům bez rozdílu na daném trhu členského státu), je splněno jedno z kritérií definice poskytnutí veřejné podpory. Opatření je považováno za selektivní např. ve chvíli, kdy poskytovatel VP uplatňuje volný výběr příjemce podpory nebo pokud je omezena platnost opatření pouze na část území členského státu či určité odvětví výroby.

c) a d) K potenciálnímu narušení soutěže a ovlivnění obchodu mezi členskými státy dochází již ve chvíli, kdy příjemce podpory vykonává podnikatelské aktivity a účastní se trhu, na kterém probíhá obchod mezi členskými státy. Právní forma příjemce podpory není v tomto kontextu

důležitá, jelikož i nezisková organizace může vykonávat podnikatelské aktivity. EK dospěla k závěru, že pouze tzv. podpora de minimis neovlivňuje soutěž ani obchod mezi členskými státy a není proto považována za veřejnou podporu ve smyslu článku 87 Smlouvy.

Při splnění všech kritérií uvedených pod body a) až d) dochází k poskytnutí veřejné podpory, která je všeobecně neslučitelná se společným trhem a může být prohlášena za slučitelnou pouze za podmínek zmíněných níže.

Odst. 2 čl. 87 Smlouvy uvádí případy veřejné podpory, které jsou automaticky vyňaty z výše uvedeného obecného zákazu.

DRUHY PODPORY, KTERÉ JSOU SLUČITELNÉ SE SPOLEČNÝM TRHEM (TÝKAJÍCÍ SE ČR):

- podpora sociálního charakteru udělená jednotlivým příjemcům, pokud je taková podpora udělena bez diskriminace založené na původu produktů,
- podpora určená na náhradu škod způsobených přírodní katastrofou nebo za výjimečných událostí.

Odst. 3 čl. 87 uvádí ty druhy veřejné podpory, které mohou být považovány za slučitelné se společným trhem Společenství. Jedná se o tyto druhy veřejné podpory :

DRUHY PODPORY, KTERÉ LZE POVAŽOVAT ZA SLUČITELNÉ SE SPOLEČNÝM TRHEM:

- podpora ekonomického rozvoje v oblastech s neobvykle nízkou životní úrovní nebo s velmi nízkou zaměstnaností,
- podpora pro vypracování důležitého projektu ve společném evropském zájmu nebo pro nápravu vážného narušení ekonomiky některého členského státu,
- podpora rozvoje určitých hospodářských aktivit nebo oblastí, kde taková podpora nemá negativní vliv na obchodní podmínky v rozsahu, jenž by narušoval společné zájmy,
- podpora ochrany kulturního dědictví tam, kde taková podpora neovlivňuje obchodní podmínky a hospodářskou soutěž ve Společenství v rozsahu narušujícím společné zájmy,
- jiné kategorie podpory, na nichž se usnesla Rada kvalifikovanou většinou na návrh EK.

Článek 87 tedy nejen obsahuje obecný zákaz veřejné podpory ovlivňující obchod mezi členskými státy EU, ale současně vymezuje ty druhy veřejné podpory, které jsou automaticky považovány za slučitelné se společným trhem a ty druhy veřejné podpory, které mohou být považovány za slučitelné se společným trhem. Podpory, které mohou být považovány za slučitelné se společným trhem podle uvedených výjimek musejí být ovšem předem notifikovány EK.

Evropský soudní dvůr, v jehož judikatuře lze najít obšírný přehled případů pojednávajících o poskytování veřejné podpory, chápe pod pojmem „stát“ nejen členské státy a jejich orgány, ale i subjekty regionální, místní a územní samosprávy.

Pod pojmem státní prostředky definuje prostředky ze státních fondů, prostředky právnických osob pod přímou i nepřímou kontrolou státu nebo samosprávných celků, ale i prostředky soukromých právnických osob, kterým bylo uděleno pověření přerozdělit veřejné prostředky.

Judikatura ES neobsahuje výčet možné VP, ale hovoří pouze o „veškeré podpoře“. V tomto směru jde o velmi praktický přístup, který na jednu stranu umožňuje EK rychle reagovat na vývoj v dané oblasti a na druhou stranu znemožňuje členským státům jakýmkoliv způsobem obejít čl. 87 odst. 1 Smlouvy.

Poskytování VP narušuje hospodářskou soutěž zvýhodňováním určitých společností nebo zvýhodňováním výroby určitého zboží, které spočívá v tom, že s určitou společností nebo výrobním odvětvím je ze strany poskytovatelů veřejné podpory zacházeno způsobem odlišným od způsobu zacházení s ostatními. Zvýhodňování lze také definovat jako selektivitu – výběrovost. Tato selektivita může být uplatněna vůči jednomu subjektu, ale i vůči celým odvětvím výroby. Jako příklad lze uvést tzv. systém investičních pobídek, které jsou poskytovány společností, jež jsou schopny vynaložit finanční částku v určité výši, nebo společností z vybraného odvětví. V rámci investičních pobídek jsou zvýhodňovány subjekty, které podmínky pro autorizaci investičních pobídek splňují, na rozdíl od těch, kteří spadají do jiného odvětví nebo si nemohou dovolit vynaložit požadovanou částku.

Výjimky ze zákazu poskytování veřejné podpory, které jsou uvedeny v odst. 2 a 3 čl. 87, může členskému státu udělit EK na základě svého rozhodnutí. V této souvislosti je postatný odst. 3 čl. 88 Smlouvy, upravuje povinnost informovat EK o záměru veřejnou podporu udělit, ať už se jedná o udělení VP nové, nebo o pozměnění již existující VP nebo schématu. V případě, že členský stát (zastupuje i regiony, města a obce) požádá EK o povolení výjimky při udělení VP, může se EK na základě čl. 87 a 88 Smlouvy a po prozkoumání uznatelnosti žádosti rozhodnout zmíněnou podporu autorizovat. O svém rozhodnutí EK informuje v Úředním věstníku EU. Pokud EK dojde k závěru, že udělení VP není v souladu se zněním čl. 87 a 88 Smlouvy, rozhodne, že jde o podporu nepřipustnou. Poté dojde k procesu popsánému v odst 2 článku 88 Smlouvy, kdy se zainteresované strany mohou obrátit na Soudní dvůr.

Posledním článkem upravujícím podmínky udělování veřejné podpory v ES je článek 89, podle kterého může Rada na návrh EK rozhodnutím kvalifikované většiny a po konzultaci s Evropským parlamentem vydat příslušná nařízení k provedení článku 87 a 88 a může zejména určit podmínky provádění článku 88 odst. 3 a kategorie podpory vyňaté z tohoto řízení.

3.2. Česká legislativa vztahující se k veřejné podpoře

V ČR suploval do 1. 5. 2004, tedy do vstupu ČR do EU, činnost EK Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, který hodnotil možnosti udělování veřejné podpory na základě zák. č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře. Tento zákon nabyl účinnosti dne 1. 5. 2000. Od tohoto data je v českém právním řádu zakotvena definice „veřejné podpory“. Výše uvedený zákon upravoval postup při posuzování slučitelnosti veřejné podpory se závazky ČR, které vyplývaly z Evropské dohody. Podpisem Evropské dohody a na základě jejích Prováděcích pravidel se ČR zavázala, že bude posuzovat jednotlivá rozhodnutí o podpoře programů spojených s touto Dohodou na základě kritérií článku 87 Smlouvy.

Zákon č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře byl zrušen zák. č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje. Zákon č. 59/2000 definoval pojem „veřejná podpora“ v § 3 písm. a) jako jakoukoliv formu podpory, včetně programů VP nebo výhod ministerstvem, jiným správním úřadem, orgánem samosprávy – městem nebo obcí nebo poskytovanou z veřejných prostředků. V § 2 odst. 1 vymezuje tento zákon znaky veřejné podpory, která je ze zákona zakázána, pokud nespadá do kategorie tzv. obecných výjimek podle § 4 zákona nebo pokud ÚOHS nepovolí výjimku z tohoto zákazu na základě § 2 odst. 2 zák. o veřejné podpoře.

Zákon nijak nestanoví poskytovateli VP povinnost žádat ÚOHS o posouzení slučitelnosti udělení veřejné podpory s výše zmíněnými závazky. Na druhou stranu však poskytovatel musí počítat s tím, že pokud nepodá Žádost o povolení výjimky před vlastním poskytnutím VP a nepočká na souhlasné vyjádření ÚOHS, zahájí ÚOHS z vlastního podnětu řízení o zrušení poskytnuté veřejné podpory, a to podle § 10 zák. o veřejné podpoře. Zákon tedy obsahuje spíše procesněprávní ustanovení, přičemž věcné posuzování jednotlivých případů se děje na základě sekundárního práva EU. V posledních letech se VP poskytnutá ze strany měst a obcí týkala nejčastěji zvýhodněného prodeje pozemků ležících v průmyslových zónách.

STATISTIKA ROZHODNUTÍ ÚOHS O VEŘEJNÝCH PODPORÁCH

Rok	Počet žádostí	Nepovoleno	Povoleno	Povoleno s podmínkami	Zastaveno	Natřena obnova řízení	Rozhodnutí zrušeno	Vrácení veřejné podpory	Řízené přeneseno	Různé
2001	376	6	8	95	267	0	0	0	0	0
2002	159	2	10	98	42	1	1	2	0	3
2003	172	5	5	116	37	0	0	0	1	8
Do 1. 5. 2004	70	6	2	46	13	1	0	0	0	2
Od 1. 5. 2004	29	0	0	12	17	0	0	0	0	0

3.3. Harmonizace práva ČR s právem ES

ČR se zavázala dodržovat komunitární pravidla o VP v článku 64 sdělení č. 7/1995 Sb., o sjednání Evropské dohody zakládající přidružení ES a jejich členskými státy na straně jedné a ČR na straně druhé, a v prováděcích pravidlech k tomuto článku.

ČR SE KONKRÉTNĚ ZAVÁZALA:

- zajistit transparentnost v oblasti VP prostřednictvím výročních zpráv o celkové výši a určení poskytnuté VP,
- harmonizovat vlastní právní předpisy s právem ES na základě čl. 69 a 70 Evropské dohody.

3.3.1. Kompetence

Vstupem ČR do EU došlo v oblasti poskytování VP k poměrně výrazným změnám. Původní zákon o veřejné podpoře ztratil svůj účel. Posuzování slučitelnosti VP poskytované na území ČR přešla do kompetence EK. Od 1. 5. 2004, tj. od data vstupu ČR do EU je kontrola poskytování VP prováděna centrálně EK, a to na rozdíl od předvstupního období, kdy tuto kontrolní funkci plnily národní orgány pro dohled nad poskytováním VP, v ČR tedy ÚOHS.

Centralizované posuzování VP EK má za úkol především zajistit, aby udělování finanční pomoci bylo posuzováno s vyšší mírou objektivity a pokud možno přísně. Na rozdíl od národních orgánů je EK schopna udržet si při zkoumání VP odstup. U národních orgánů reálně hrozí, že budou v některých případech brát nežádoucí ohled na národní, regionální a místní specifika.

V KONTEXTU ROZŠÍŘENÍ EU ROZLIŠUJE EVROPSKÁ LEGISLATIVA DVA DRUHY PODPORY:

• existující podporu

Na rozdíl od nové podpory podléhá existující podpora pouze tzv. regulaci, kdy může EK požádat členský stát, aby změnil nebo zrušil program takové podpory. Jednou z významných změn je, že se pravidla EU mohou za určitých okolností aplikovat na podpůrná opatření poskytnutá před přistoupením retroaktivně. Důsledkem této aplikace pravidel se zpětnou platností je, že EK může požadovat navrácení podpory poskytnuté v minulosti.

• novou podporu

Pokud se jedná o novou podporu je EK odpovědná za prověření její slučitelnosti s pravidly EU. Pro novou podporu platí oznamovací povinnost EK. Jestliže EK shledá tuto podporu jako nezákonnou, může se takováto podpora stát předmětem navrácení. Pokud se členský stát domnívá, že žadatel splňuje kritéria nutná pro udělení podpory, a chce mu podporu udělit, musí o svém záměru informovat EK předtím, než tuto podporu udělí, což vyplývá z tzv. systému oprávnění ex-ante. Oznámení o úmyslu udělit VP podává EK členský stát, nikoliv žadatel o VP.

3.3.2. Délka rozhodovacího procesu

Změny po vstupu ČR do EU se významně projevily i v délce rozhodovacího procesu. Zatímco pro řízení před ÚOHS platily podle správního řádu lhůty v délce 30, resp. 60-ti dnů, v rámci řízení před EK mohou být lhůty delší než 1 rok. Důvodem je záměr donutit členské státy poskytovat co největší množství VP na základě schémat – programů podpory. Po schválení schématu – programu VP ze strany EK není členský stát povinen žádat EK o povolení každé jednotlivé VP poskytované v jeho rámci.

3.3.3. Třetí osoby

K významné změně došlo rovněž v oblasti zajištění práv tzv. třetích osob. Do této kategorie patří zejména konkurenti příjemců VP. Tato ochrana je v rámci EU zajištěna tak, že dotčené subjekty mají možnost podat EK ve stanovené lhůtě své připomínky k navrhované VP.

INFORMACE O NAVRHOVANÝCH VP LZE NAJÍT:

- Na národní úrovni na webových stránkách ÚOHS www.compet.cz
- Na evropské úrovni v Úředním věstníku EU http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/oj

3.3.4. Přípustná míra veřejné podpory v jednotlivých regionech soudržnosti – NUTS II

Období 2004–2006

ES ukládá jednotlivým členským státům povinnost stanovit přípustnou míru VP v jednotlivých regionech soudržnosti – NUTS II, které byly v ČR vymezeny zák. č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

Regiony soudržnosti NUTS II jsou hlavní územní statistické jednotky, které využívají strukturální fondy. V ČR jim odpovídají regiony stanovené zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Jsou tvořeny jedním až třemi kraji, tzn. jednou až třemi jednotkami NUTS III. Regiony soudržnosti byly vytvořeny pro potřeby spojené s koordinací a realizací politiky hospodářské a sociální soudržnosti zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

PŘEHLED NUTS II A NUTS III V ČR

NUTS II	NUTS III
Hlavní město Praha	Hlavní město Praha

Střední Čechy	Střední Čechy
Severozápad	Ústecký • Karlovarský
Jíhozápad	Plzeňský • Jihočeský
Severovýchod	Liberecký • Královéhradecký • Pardubický
Jihovýchod	Vysočina • Jihomoravský
Střední Morava	Olomoucký • Zlínský
Moravskoslezsko	Moravskoslezský

MAPA REGIONŮ NUTS II V ČR

V ČR je přípustná míra VP vymezena nařízením vlády č. 310/2004.

A) Období 2004–2006

MAXIMÁLNÍ PŘÍPUSTNÁ MÍRA VP PRO INVESTIČNÍ AKCE

NUTS II	Míra VP v %
Hlavní město Praha	20
Střední Čechy	50
Severozápad	49
Jíhozápad	46
Severovýchod	48
Jihovýchod	48
Střední Morava	49
Moravskoslezsko	50

MAXIMÁLNÍ PŘÍPUSTNÁ MÍRA VP PRO INVESTIČNÍ AKCE REALIZOVANÉ MSP

NUTS II	Míra VP v %
Hlavní město Praha	30
Střední Čechy	65
Severozápad	64
Jihozápad	61
Severovýchod	63
Jihovýchod	63
Střední Morava	64
Moravskoslezsko	65

B) Období 2007–2013

1) MAXIMÁLNÍ MÍRA REGIONÁLNÍ INVESTIČNÍ PODPORY (KROMĚ HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY)

NUTS II	1. 1. 2007–31. 12. 2010			1. 1. 2011–31. 12. 2013		
	Míra VP v %					
	Velké podniky	Střední podniky (+10%)	Malé podniky (+20%)	Velké podniky	Střední podniky (+10%)	Malé podniky (+20%)
Střední Čechy	40	50	60	40	50	60
Severozápad	40	50	60	40	50	60
Jihozápad	36	46	56	30	40	50
Severovýchod	40	50	60	40	50	60
Jihovýchod	40	50	60	40	50	60
Střední Morava	40	50	60	40	50	60
Moravskoslezsko	40	50	60	40	50	60

2) MAXIMÁLNÍ MÍRA REGIONÁLNÍ INVESTIČNÍ PODPORY PRO INVESTIČNÍ AKCE – HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

a) Oblasti:

Praha 4, Praha 5, Praha 6, Praha – Přední Kopanina, Praha – Suchdol, Praha 7, Praha 8, Praha 9, Praha 11, Praha 12, Praha 13, Praha 14, Praha 15, Praha – Dolní Měcholupy, Praha – Štěřboholy, Praha – Zličín, Praha 18, Praha 19

	Míra VP v %		
	Velké podniky	Střední podniky (+10%)	Malé podniky (+20%)
1. 1. 2007–31. 12. 2008	10	20	30
1. 1. 2009–31. 12. 2013	0	10	20

b) Ostatní oblasti Prahy

	Míra VP v %		
	Velké podniky	Střední podniky (+10%)	Malé podniky (+20%)
1. 1. 2009–31. 12. 2013	0	10	20

3.4. Veřejná podpora, hospodářská soutěž a územní členění

Jedním z hlavních cílů regionální politiky EU je ekonomická soudržnost. Se záměrem zmenšení socioekonomických rozdílů mezi jednotlivými regiony EU zřídila EK finanční nástroje pro spolufinancování rozvojových aktivit členských států na regionální či horizontální úrovni (strukturální fondy, Fond soudržnosti). Politika soudržnosti je realizována především na regionálních a národních úrovních a příspěvek EU zde plní doplňkovou funkci.

ZA ÚČELEM UDRŽENÍ TRANSPARENTNOSTI ZJEDNODUŠUJÍ SMĚRNICE VYDÁVANÉ EK PRAVIDLA PŘIJATÁ V OBLASTI VP:

Kritéria koncentrace a propojenosti

Účinnost regionální politiky je založena na principu identifikace nejvíce postiženého území, do kterého se následně soustředí spolufinancování ze strany ES tak, aby bylo dosaženo co nejlepších výsledků.

Z hlediska politiky hospodářské soutěže ES je cíl koncentrace stejně důležitý, protože umožňuje v nejvyšší možné míře geograficky vymezit závažnost narušení plynoucí z poskytnuté podpory v rámci rozvoje zaostávajících regionů.

Propojenost mezi územním členěním „z hlediska SF“ a územním členěním „z hlediska VP“

Pro prosazení lepší koordinace dvou regionálních označovacích systémů se „území“ vymezuje za účelem opatření „veřejné podpory“ a za účelem opatření „SF“.

Důležitým faktorem při tomto vymezení je udržení souladu mezi územím definovaným Konvergence a cílem Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost z hlediska SF a územím vymezeným politikou hospodářské soutěže ES na základě čl. 87 odst. 3 písm. a) a c) Smlouvy.

Cíl Konvergence je zaměřen na rozvoj a strukturální úpravy zaostávajících regionů, kde je HDP na jednoho obyvatele nižší než 75% průměru EU.

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost je zaměřen na podporu oblastí, které pod cíl Konvergence, tj. s HDP nad 75% průměru EU.

Cíl Evropská územní spolupráce je zaměřen na podporu další integrace EU spolupráci na přeshraniční, mezinárodní a meziregionální úrovni.

4. INSTITUTE V OBLASTI VEŘEJNÉ PODPORY

4.1. Subjekty zapojené do procesu udělování veřejné podpory

EK (DG Competition a DG Regio) – je tvůrcem regionální politiky, stanovuje pravidla v oblasti VP a dohlíží nad jejich udělováním.

ÚOHS – je centrálním koordinačním, poradenským, konzultačním a monitorovacím orgánem v oblasti VP.

Stát – vytváří programové dokumenty oblasti VP, stanovuje národní pravidla v souladu s právem ES, rozhoduje o poskytování VP.

Poskytovatel VP – orgán, který rozhoduje o poskytnutí VP; pokud o poskytnutí VP rozhoduje vláda ČR, rozumí se poskytovatelem ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad, který návrh na poskytnutí VP předložil vládě.

Konečný uživatel – příjemce VP – subjekt, který obdrží finanční podporu (žadatel o VP); v určitých případech se může shodovat s konečným příjemcem.

Konečný příjemce – poskytovatel VP – subjekty a veřejnoprávní nebo soukromé společnosti odpovědné za zadávání zakázek akcí; v případě programů podpory podle čl. 87 Smlouvy a v případě podpory poskytované subjekty jmenovanými členskými státy jsou konečnými příjemci ty subjekty, které tuto podporu poskytují.

4.2. Role některých subjektů zapojených do procesu udělování veřejné podpory

4.2.1. Evropská komise

Role EK je podrobně definována v kapitole 8.

4.2.2. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Na základě zákona č. 215/2004 Sb. vykonává ÚOHS po vstupu ČR do EU na území ČR rozhodovací, poradenskou, koordinační a kontrolní činnost. S účinností od 1. 12. 1999 byl v rámci ÚOHS zřízen odbor veřejné podpory.

Úřad má po vstupu ČR do EU působnost správního orgánu, který koordinuje součinnost příjemců a poskytovatelů VP s EK. Dalším úkolem ÚOHS je poskytovat poradenské služby a plošně monitorovat poskytování VP.

Poradenství se týká především aplikace komunitárního práva VP a specifik řízení před EK, včetně posouzení, zda konkrétní poskytovatelem navržené opatření je VP, či nikoliv. Dále vykonává dozor na tím, jsou-li pravomocná rozhodnutí EK o VP plněna.

4.2.3. Příjemce veřejné podpory – konečný uživatel

Záměrem všech programů EU je podporovat základní cíle, včetně těch, které jsou určeny na podporu evropské konkurenceschopnosti, tj. pečovat o udržitelný rozvoj, snižovat regionální a sociální rozdíly, zvyšovat rovnost žen a mužů a zvyšovat zaměstnanost. Tyto cíle jsou podporovány na jedné straně přípravou a tvorbou společné legislativy a na druhé straně realizací programů, které dostávají finanční podporu z EU. Kromě opatření, která se vztahují ke strukturální politice, financuje EU programy a iniciativy Společenství a programy technické pomoci. Vedle regionálních opatření financovaných přímo ze SF podporují opatření a úrovní Společenství několik sektorů, a to prostřednictvím iniciativ a programů Společenství.

Podpora, kterou subjekty přijímají, by měla být orientovaná na integrované, srozumitelné národní, regionální a místní cíle a úkoly a měla by podporovat udržitelný rozvoj. Podpora poskytuje příležitost různým typům rozvojových projektů. Důležitou zásadou je, že EU nesmí být chápána jako jediný poskytovatel podpory.

Regionální a strukturální politika EU neposkytuje řešení pro všechny problémy, které přináší neustále se měnící prostředí, ve kterém musí obec fungovat. Financování ze SF je nutné brát jako jednu z možností, jak vytvářet lepší budoucnost na základě strategie a metodiky, které si určí jednotliví příjemci VP.

4.2.4. Poskytovatel veřejné podpory – konečný příjemce

Drtivá většina opatření ze strany orgánů veřejné správy směřujících na podporu podnikatelských subjektů považuje EK za VP. Poskytovatelé VP by si proto měly osvojit povinnosti vyplývající z práva ES, z čehož nejpodstatnější je, že VP je třeba před jejím poskytnutím oznámit EK a vyčkat jejího rozhodnutí.

POSKYTOVATEL VP SE MUSÍ MIMO JINÉHO ŘÍDIT NÁSLEDUJÍCÍMI PRAVIDLY:

- poskytovaná VP musí být cílená,
- poskytovaná VP musí vycházet ze systematického víceletého programového plánování,
- poskytovaná VP musí být v souladu se základními principy politiky VP, které zahrnují:
  - **partnerství** mezi příslušnými národními, regionálními a místními orgány a z části též se sociálními partnery a nevládními organizacemi,
  - **kofinancování**, což znamená, že pouze část nákladů na programy VP je spolufinancovaná EU, další část nákladů musí být zajištěna z národního, resp. veřejného a nebo soukromého financování,
  - **subsidiarita**, což pro obce znamená, že musí spolupracovat s regionálními a národními orgány země a musí programy společně vyvíjet a realizovat.

System poskytování VP vycházející z programového plánování může být realizován např. formou vytváření programového fondu, který může nastavit efektivní a systematické financování rozvoje regionu – jednotlivé projekty mohou být podporovány v souladu s rozvojovými prioritami.

5. TYPY VEŘEJNÉ PODPORY

EK se při procesu posuzování určitého typu VP řídí svými dokumenty (nařízení, sdělení, pokyny, rámec). Jestliže úprava jednotlivé podpory nebo režimu podpory odpovídá požadavkům stanoveným v dokumentech EK, je vysoká pravděpodobnost, že EK záměr VP schválí. Pokyny a rámce pro poskytnutí VP jsou pro poskytovatele VP vodítkem, jakým způsobem koncipovat úpravu VP po obsahové stránce tak, aby pravděpodobnost jejího schválení byla co nejvyšší.

Navrhovaná úprava VP se na druhé straně může odchylovat od konkrétních požadavků ve výše uvedených dokumentech. Rovněž může být poskytnut typ podpory, který v žádném takovémto dokumentu upraven není. V tomto případě postupuje EK při posuzování záměru VP obecně dle čl. 87 a 88 Smlouvy, což s sebou přináší jak vyšší míru nejistoty, tak v neposlední řadě vyšší nároky na podrobné zdůvodnění nutnosti a slučitelnosti podpory se společným trhem.

Existují však i právně závazné dokumenty vydané EK – zejména nařízení EK, vydávané na základě nařízení Rady (ES) č. 994/98, o použití článků 92 a 93 Smlouvy na určité kategorie horizontální státní podpory. Těmito nařízeními EK stanoví, že určité typy podpory jsou slučitelné se společným trhem a jejich poskytnutí nepodléhá předběžné notifikační povinnosti (jsou-li splněny podmínky nařízení) – jde o tzv. blokové výjimky.

5.1. Regionální veřejné podpory

Jedná se o VP, které jsou slučitelné se společným trhem na základě čl. 87 odst. 2 písm. a) a c) Smlouvy.

5.1.1. Regionální veřejná podpora. Nařízení (ES) 1628/2006. Pokyny k regionální podpoře na období 2007–2013 (2006/C 54/08)

Regionální pomoc je zaměřena na **rozvoj určitých regionů**, tím, že podporuje investice v tomto regionu a podporuje vznik nových pracovních míst. Podporuje modernizaci, rozšiřování činností podnikatelů, stejně tak i přemístění sídel podnikatelů z jiných regionů do podporovaných regionů. **Součet počtu obyvatel podporovaných regionů v celé EU nesmí přesáhnout 42% počtu všech obyvatel EU.**

DRUHY

a) **regiony dle čl. 87 odst. 3 písm. a) Smlouvy** – jedná se o podporu hospodářského vývoje regionů s mimořádně nízkou životní úrovní nebo s vysokou nezaměstnaností; VP do

těchto regionů mohou být EK považovány za slučitelné s vnitřním trhem.

Zásadně se má jednat o regiony, kde jsou hospodářské podmínky extrémně nevýhodné. Regiony, které splňují podmínky v čl. 87 odst. 3 písm. a) jsou označovány jako regiony úrovně NUTS II – jedná se o regiony, kde hrubý národní produkt na osobu nepřevyšuje 75 % průměrného hrubého domácího produktu v celé EU na osobu (v posledních 3 letech a u nových členských států průměr z let 1997, 1998, 1999). V ČR se jedná o celé území, kromě hlavního města Prahy.

b) regiony dle čl. 87 odst. 3 písm. c) Smlouvy – jedná se o regiony, jejichž hospodářské podmínky jsou výhodnější než v regionech ad. a)

Proto EK schvaluje podpory těchto oblastí jen výjimečně. Součet počtu obyvatel podporovaných regionů nesmí překročit 50 % počtu obyvatel EU, po odečtení obyvatel v regionech podporovaných podle písmene ad. a). V ČR se jedná o Prahu.

c) **VP investic – jedná se o prvoinvestice** (první nákup zařízení), které musí být zachovány nejméně po dobu 5 let (nesmí tedy dojít k ukončení projektu)

d) **VP vytvoření nových pracovních míst** – pracovní místo musí být zachováno nejméně 5 let; podpora může být poskytována maximálně po dobu 5 let

e) **provozní VP** – výše této VP musí být přiměřená očekávaným výsledkům, musí být degresivní (postupně se v čase snižující) a časově omezená

f) **podpora nově založeným malým podnikům** – jsou stanovena omezení procentní výše podpory a maximální výše podpory podle jednotlivých regionů.

INTENZITA

Podmínkou poskytnutí regionální VP je spolufinancování příjemcem VP, a to ve výši minimálně 25 %.

Regiony dle čl. 87 odst. 3 písm. a) Smlouvy:

- intenzita VP nesmí přesáhnout 50 % ekvivalentu (bez daně),
- pokud se jedná o region, kde hrubý domácí produkt na osobu překračuje 60 % průměrného hrubého domácího produktu na osobu v EU, nesmí intenzita překročit 40 % ekvivalentu.

Regiony dle čl. 87 odst. 3 písm. c) Smlouvy:

- intenzita VP nesmí přesáhnout 20 % ekvivalentu (bez daně),
- pokud v regionu HDP na osobu převyšuje průměr v EU, intenzita nesmí překročit 10 % ekvivalentu.

MOŽNOSTI NAVÝŠENÍ INTENZITY

Intenzita VP může být navýšena pro střední podnikatele o 10% a pro malé podnikatele o 20 %.

NOTIFIKACE

Transparentní režimy regionální investiční podpory jsou vyňaty z oznamovací povinnosti, pokud splňují všechny další podmínky Nařízení 1628/2006 s výjimkou uvedenou v kap 5.1.2.

5.1.2. Multisektorální regionální veřejná podpora velkých investičních záměrů. Pokyny k regionální podpoře na období 2007–2013 (2006/C 54/08)

Multisektorální regionální veřejná podpora velkých investičních záměrů obsažená ve Sdělení 2002/C 70/04 byla nově začleněna do pokynů k regionální podpoře na období 2007–2013.

INTENZITA

Pokud jsou uznatelné náklady do 50 milionů EUR, je možné poskytnout VP do výše 100% sazby platné pro regionální VP.

Pokud jsou uznatelné náklady mezi 50 a 100 miliony EUR, pro část do 50 milionů EUR je možné poskytnout podporu do výše 100% sazby platné pro regionální VP a pro zbývající část je možné poskytnout VP do výše 50% sazby platné pro regionální VP.

Pokud jsou uznatelné náklady vyšší než 100 milionů EUR, pro část do 50 milionů EUR je možné poskytnout VP do výše 100% sazby platné pro regionální VP a pro část do 100 milionů EUR je možné poskytnout VP do výše 50% sazby platné pro regionální VP a pro zbývající část je možné poskytnout VP do výše 34% sazby platné pro regionální VP.

MOŽNOSTI NAVÝŠENÍ INTENZITY

Pokud celková výše podpory ze všech zdrojů překročí 75% maximální výše podpory, kterou smí dostat investice se způsobilými výdaji 100 milionů EUR při použití standardního limitu podpory platného pro velké podniky podle schválené regionální podpory

- a pokud na příjemce připadá více než 25% objemu prodeje daného výrobku na příslušném trhu,
- nebo pokud projektem vytvořená výrobní kapacita představuje více než 5% trhu měřeno prostřednictvím údajů o zdánlivé spotřebě daného výrobku,

Komise schválí regionální investiční podporu pouze poté, co po zahájení řízení podle čl. 88 odst. 2 Smlouvy důkladně prověřila, zda je podpora nutná k vytvoření pobídkového účinku pro investici a zda výhody, které podpora přinese, převažují nad výsledným narušením hos-

podářské soutěže a ovlivněním obchodu mezi členskými státy (podrobnosti viz Pokyny k regionální podpoře na období 2007–2013, odstavec 68).

NOTIFIKACE

Členský stát musí notifikovat každou podporu provedenou na základě stávajících režimů VP, pokud celková částka podpory ze všech zdrojů přesáhne 75 % maximální částky podpory, kterou by mohla obdržet investice se způsobilými výdaji ve výši 100 milionů EUR.

Pokud je ale VP nižší a pokud jsou dodržena pravidla stanovená ve sdělení, nemusí být VP standardně notifikována. Stačí pouze do 20 pracovních dní ode dne poskytnutí VP podrobně informovat EK, že taková VP byla poskytnuta. EK může členský stát požádat o více informací a členské státy musí tyto informace do 20 pracovních dní EK poskytnout.

5.2. Horizontální veřejné podpory

Jedná se o typy VP, které mohou být poskytovány v různých odvětvích; tyto podpory jsou slučitelné se společným trhem na základě čl. 87 odst. 2 písm. c) Smlouvy.

5.2.1. Veřejná podpora v oblasti výzkumu a vývoje. Sdělení Komise 96/C 45/06

SDĚLENÍ ROZLIŠUJE MEZI TŘEMI ÚROVNĚMI ČINNOSTÍ V OBLASTI VÝZKUMU A VÝVOJE:

- **Základní výzkum** – jedná se o rozšiřování vědeckých a technických znalostí, přičemž se nejedná o komerční či průmyslovou činnost. O základní výzkum se nejedná, pokud jsou činnosti vykonávány za komerčním a průmyslovým účelem podnikatele.
- **Průmyslový výzkum** – jedná se o plánovaný výzkum za účelem získání nových znalostí. Tyto znalosti budou použity k vývoji nových produktů, postupů nebo služeb, případně ke zlepšení stávajících produktů, postupů nebo služeb.
- **Předsoutěžní vývojová činnost** – jedná se o uplatnění znalostí průmyslového výzkumu ve schématu, plánu nebo návrhu na nové (změněné, zlepšené) produkty (postupy, služby), bez ohledu na to, zda jsou určeny k prodeji nebo dalšímu využití (včetně vytvoření prvního prototypu, který není určený ke komerčním účelům).

Kromě toho může vývoj zahrnovat i předváděcí nebo pilotní projekty, pokud tyto nejsou využity k průmyslovým nebo komerčním účelům.

Nezahrnuje běžné nebo pravidelné změny prováděné na výrobcích, výrobních linkách, výrobních postupech, službách, nebo jiných procesech a to i v případě, že tyto změny mohou představovat zlepšení.

DOTACE NA VÝZKUMNOU A VÝVOJOVOU ČINNOST NEPŘEDSTAVUJÍ VP V PŘÍPADĚ, ŽE:

- se jedná o výzkum a vývoj prováděný na veřejných a nekomerčních vysokých školách nebo výzkumných zařízeních a výsledky výzkumu a vývoje jsou zpřístupněny za nediskriminačních podmínek všem žadatelům,
- jsou-li splněny podmínky Sdělení (viz bod 2.4 Sdělení), nejedná se o VP ani v případě, že vysoké školy nebo výzkumná zařízení spolupracují s podnikateli,
- stát si u podnikatelského subjektu objedná provedení výzkumných a vývojových činností, popř. si výsledky těchto činností zakoupí, přičemž musí být dodrženy předpisy o zadávání veřejných zakázek.

Při posuzování, zda se jedná o VP, zohledňuje EK zejména druh výzkumu, charakter příjemce podpory, intenzitu podpory a přístup k výsledkům.

INTENZITA

ZÁKLADNÍ VÝZKUM:

- intenzita VP nesmí překročit 100 % uznatelných nákladů (uznatelné náklady jsou uvedeny v příloze II. Sdělení),
- podmínkou pro schválení VP je, že výsledky budou zpřístupněny za nediskriminačních a tržních podmínek.

PRŮMYSLOVÝ VÝZKUM:

- intenzita VP nesmí překročit 50 % uznatelných nákladů,
- intenzita VP v případě financování studií o technické proveditelnosti záměru nesmí překročit 75 % nákladů na studie,
- celková intenzita (i po příp. navýšení) VP nesmí přesahovat 75% uznatelných nákladů.

PŘEDSOUTĚŽNÍ VÝVOJ:

- intenzita VP může dosahovat až 25 % uznatelných nákladů (včetně daní – např. DPH, daň z příjmu, spotřební daň a jiné daně, které jsou v daném případě relevantní),
- intenzita VP v případě financování studií o technické proveditelnosti záměru může dosahovat nejvýše 50 % nákladů studií,
- celková intenzita (i po navýšení) VP nesmí přesahovat 50 % uznatelných nákladů.

Pokud výzkumná a vývojová činnost zahrnuje jak průmyslový, tak před soutěžní výzkum, pak povolena intenzita činí 57,5 % uznatelných nákladů.

Pokud je poskytována VP v podobě půjčky, jejíž vrácení je vyžadováno pouze v případě úspěchu výzkumu, platí rovněž výše uvedené intenzity podpor.

Při oznamování těchto VP sdělují členské státy výši podpory a přesné podmínky splátek. V případě neúspěchu výzkumného záměru je možná i vyšší intenzita podpory, neboť neúspěch výzkumu zmenšuje vliv na obchod mezi členskými státy.

V případě MSP mohou podpory hradit část nákladů na oznamování a zachovávání patentů, a to až do výše uvedených intenzit. Podpory mohou být kumulovány až do výše zmíněných intenzit.

MOŽNOSTI NAVÝŠENÍ VEŘEJNÉ PODPORY

INTENZITA VP MŮŽE BÝT NAVÝŠENA, POKUD:

- je poskytována MSP o 10%,
- je poskytována subjektu v oblasti s mimořádně nízkou životní úrovní nebo s vysokou nezaměstnaností (čl. 87 odst. 3 písm. a) Smlouvy) o 10%,
- má usnadnit rozvoj určitých hospodářských aktivit, nebo oblastí (čl. 87 odst. 3 písm. c) Smlouvy) o 5%; intenzita musí být ale v souladu s maximální intenzitou podpory uvedenou ve Sdělení o regionální veřejné podpoře,
- projekt slouží k uskutečnění cíle Rámcového programu ES o 15%,
- se jedná o mezistátní spolupráci (např. mezivládní projekt) o 25%,
- je projekt uskutečňován v rámci přeshraniční spolupráce (např. hraniční region) a neslouží k uskutečnění cíle Rámcového programu ES, a to o 10 %.

NOTIFIKACE

V případě těchto VP je vyžadována notifikace dle čl. 88 odst. 3 Smlouvy. Údaje týkající se zamýšlené nové VP musí být oznámeny na standardním formuláři, doplněným o údaje uvedené v příloze III. Sdělení.

Zvýšení rozpočtu schváleného režimu VP nemusí být notifikováno, pokud není rozpočet navýšen o více než 100 %. Režim VP může být prodloužen max. o 5 let aniž by bylo třeba toto prodloužení notifikovat, pokud podmínky pro poskytování VP nebyly změněny. O těchto záměrech musí být ale EK předem informována (nejedná se o proces standardní notifikace). Jednotlivé VP poskytované v rámci režimu nemusí být zásadně notifikovány. Výjimkou jsou výzkumné záměry s rozpočtem vyšším než 25 mil. EUR, přičemž je poskytována vyšší VP než 5 mil. EUR (včetně daně). V případě MSP platí odlišný režim.

EK vyžaduje pro každý schválený režim VP roční zprávu.

5.2.2. Veřejné podpory poskytované za účelem ochrany životního prostředí. Rámec 2001/C 37/03

Pod pojmem ochrana životního prostředí se rozumí každé opatření, které má za cíl zmírnit, odstranit nebo zabránit narušení životního prostředí a podpořit racionální využívání zdrojů, včetně opatření na úsporu energií a využívání obnovitelných zdrojů energií.

Vzhledem k tomu, že v oblasti ochrany životního prostředí je uplatňován princip „znečišťovatel platí“ měly by se VP poskytovat výjimečně.

POUZE TŘI SITUACE OSPRAVEDLŇUJÍ POSKYTNUTÍ PODPORY:

- **přechodné náhradní řešení** – v případě přijetí nových standardů na úrovni EU (normy),
- **podíkový efekt** – motivace podnikatelům pro investice do nadstandardních ekologických zařízení,
- **daňová zvýhodnění** (s pozitivními účinky na životní prostředí) – na omezenou dobu, max. na 10 let.

V případě, že ČR bude požadovat na určité zboží vyšší daň než vyžadují směrnice ES, je možné poskytnout VP ve výši tohoto rozdílu, přičemž podnikatel musí platit daň odpovídající minimální sazbě stanovené v příslušných směrnících. Rámec je platný do konce roku 2007.

DRUHY VEŘEJNÉ PODPORY

- a) Investiční podpora
- b) Provozní podpora

V případě, že jsou vnitrostátní normy přísnější než evropské nebo na evropské úrovni není legislativa harmonizovaná, může být podporováno ekologické nakládání s odpadem (zhodnocení a recyklace) a opatření v oblasti úspory energie, pokud by dodržování národních předpisů zmenšovalo konkurenceschopnost tuzemských podnikatelů na evropském trhu. Podporu lze poskytnout jen na úhradu dodatečných nákladů (náklady navíc oproti neekologické variantě).

INTENZITA

INVESTIČNÍ PODPORA:

- v případě, že jsou přijaty nové normy komunitárního práva v oblasti ochrany životního prostředí, může být poskytována VP malým a středním podnikatelům za účelem dodržení těchto norem, a to až do výše 15 % uznatelných nákladů (včetně daně), max. po dobu 3 let od přijetí těchto norem,
- v případě, že je národní legislativa přísnější než komunitární legislativa, je možné poskytnout VP až do výše 30 % uznatelných nákladů,

- v případě investic do úspor energie je možná podpora až do výše 40 %,
- investice do kombinované výroby energie (Kraft-Waermeerzeugung, combined production of electric power and heat) mohou být podporovány až do výše 40 % uznatelných nákladů,
- investice do obnovitelných zdrojů energií mohou být podporovány až do výše 40 %,
  - v případě, že bude těmito obnovitelnými zdroje energie zásobován celý region (soběstačně), je možná VP až do výše 50 % uznatelných nákladů,
  - v případě, že členský stát prokáže, že je opatření nezbytné, je možné podporovat obnovitelné zdroje energie až do výše 100 % uznatelných nákladů,
- pokud se jedná o sanaci znečištěné průmyslové oblasti, může být poskytnuta podpora až do výše 100 % uznatelných nákladů plus 15 % nákladů na práci – to ale pouze v případě, že není zjištěn znečišťovatel,
- v případě přeložení sídla podnikatele na jiné místo, nemůže být zásadně poskytnuta VP, ledaže se sídlo podnikatele nachází v oblasti Natura 2000, kde podnikatel svou činností způsobuje značné znečištění. V tomto případě musí na novém místě podnikatel dodržovat nej přísnější normy.

PROVOZNÍ PODPORA:

- podpora by měla být časově omezena a degresivní (snižující se),
- první rok může být podpora 100 % dodatečných nákladů, musí být ale postupně snižována; takže na konci pátého roku nesmí být poskytnuta již žádná podpora,
- v případě použití nedegresivní podpory se podpora omezuje na 50 % dodatečných nákladů, po dobu maximálně 5 let.

NAVÝŠENÍ INTENZITY INVESTIČNÍ VEŘEJNÉ PODPORY

INTENZITA VP MŮŽE BÝT NAVÝŠENA, POKUD:

- se jedná o region dle článku 87 odst. 3 písm. c) Smlouvy o 5 %,
- se jedná o region dle čl. 87 odst. 3 písm. a) Smlouvy o 10 %,
- je poskytována podpora malému a střednímu podnikateli o 10 %.

V případě, že je podpora navyšována z důvodu podpory malého nebo středního podnikatele ve výše uvedených regionech, podpora nesmí v žádném případě převyšovat 100 % uznatelných nákladů (včetně daně).

NOTIFIKACE

V případě podpor, které jsou poskytovány dle tohoto Rámce je notifikace EK nutná. Pokud jsou splněny podmínky stanovené Rámcem, budou s velkou pravděpodobností EK schváleny s ohledem na čl. 87 odst. 3 písm. b), popř. c). I v případě VP poskytované na základě již schváleného režimu podpor, je nutné oznamovat EK VP, pokud uznatelné náklady záměru jsou ve výši 25 milionů EUR a VP je vyšší než 5 milionů EUR.

5.2.3. Veřejná podpora na záchranu a restrukturalizaci podniků v obtížích. Sdělení Komise 2004/C 244/02

Podnikatel v obtížích je podnikatel, který není schopen z vlastních zdrojů nebo finančních prostředků, které získá od vlastníka/akcionářů či společníků nebo věřitelů, zamezit ztrátě, která by bez vnějšího zásahu ze strany orgánů veřejné moci v krátkodobém nebo střednědobém výhledu vedla k ukončení jeho podnikatelské činnosti. Podmínky pro jednotlivé právní formy obchodních společností jsou stanoveny v bodě 10 Sdělení. Typickými příznaky podnikatelů v obtížích jsou: narůstající ztráta, klesající obrat, slábnoucí peněžní tok, narůstající dluh, apod. Není možné podporovat podnikatele do 3 let po zahájení jeho činnosti.

DRUHY VEŘEJNÉ PODPORY

a) Veřejná podpora na záchranu

Jedná se o dočasnou (maximálně na 6 měsíců) a vratnou pomoc. Jejím cílem je udržet podnikatele na trhu po dobu nezbytnou pro vypracování plánu restrukturalizace nebo likvidace.

Jedná se o pomoc ve formě úvěrových záruk nebo úvěrů s úrokovou sazbou, která je alespoň srovnatelná s běžnými sazbami. Každý úvěr je třeba splatit a platnost každé záruky musí skončit v období nepřesahujícím 6 měsíců od poukázání první splátky podnikateli. VP nesmí mít nepříznivý dopad na ostatní členské státy a musí být opodstatněna závažnými sociálními problémy.

Stát musí EK do 6 měsíců po schválení opatření v rámci VP na záchranu (nebo v případě neoznámené VP od data provedení opatření) sdělit plán restrukturalizace nebo likvidace, nebo musí předložit doklad o tom, že byl úvěr splacen, nebo že byla záruka ukončena (v případě oznámení plánu na restrukturalizaci během 6 měsíců od data schválení nebo v případě neoznámené VP do 6 měsíců ode dne provedení opatření, se doba na předložení dokladu prodlužuje do doby rozhodnutí EK o tomto plánu).

VP je možné poskytnout pouze jednou a to v nejnižší možné výši (zásada „jednou a dost“ a zásada minimalizace). EK tedy musí schválit VP na záchranu a plán restrukturalizace.

b) Veřejná podpora na restrukturalizaci

Jedná se o VP po vytvoření plánu na restrukturalizaci. Plán musí být EK schválen (kromě MSP – EK je plán pouze sdělen).

Z důvodu zamezení přílišného narušení hospodářské soutěže je třeba přijmout kompenzační opatření (např. prodej aktiv, snížení kapacity, omezení na trhu, apod.). Tato podmínka neplatí pro DP. Podnikatel sám musí přispět na provedení plánu restrukturalizace alespoň z 25 % u malých podnikatelů, ze 40 % u středních podnikatelů a z 50 % u velkých podnikatelů – tento příspěvek nesmí být hrazen z žádné jiné podpory.

Ve Sdělení je popsán kontrolní mechanismus. Jedná se o kontrolní a výroční zprávy, které musí členský stát zaslat EK. Pokud stát poskytne ještě jinou VP podnikateli v období restrukturalizace, musí toto oznámit EK.

INTENZITA

Ve Sdělení není maximální intenzita stanovena. Maximální výše VP pro jednoho podnikatele na záchranu a restrukturalizaci nesmí převyšovat částku 10 milionů EUR.

NOTIFIKACE

Opatření je třeba standardně notifikovat dle čl. 88 odst. 3 Smlouvy.

5.2.4. Veřejná podpora ve formě záruk. Sdělení 2000/C 71/07

Všechny záruky poskytnuté státem jsou považovány za VP. Výhodou plynoucí z veřejné záruky pro příjemce podpory je to, že riziko spojené se zárukou nese stát. VP je poskytnuta v okamžiku, kdy je dána záruka, nikoliv v okamžiku, kdy je záruka použita.

PRO POSOUZENÍ, ZDA SE JEDNÁ O VP SLUČITELNOU S VNITŘNÍM TRHEM JE ROZHODUJÍCÍ:

- doba trvání a výše záruky a půjčky,
- riziko nesplnění ze strany dlužníka,
- cena, kterou dlužník zaplatil za záruku,
- povaha poskytnutého zajištění,
- jak a kdy by mohl být stát vyzván, aby zaplatil dluh,
- prostředky, které by mohl stát použít k vymáhání částek, jež mu dlužník dluží, v případě, že je záruka realizována a stát musí dluh zaplatit.

INTENZITA

Výše VP se rovná rozdílu mezi tržní úrokovou mírou a úrokovou sazbou získanou díky státní záruce po zaplacení pojistného v případě jednotlivých záruk. V případě systému záruk je výše VP částka rovnající se rozdílu mezi nesplacenou ručenou částkou násobenou rizikovým faktorem (pravděpodobnost neplnění) a veškerým zaplaceným pojistným, tj. (ručená částka x riziko) – pojistné.

NOTIFIKACE

Jednotlivé záruky nebo systém záruk nespádají pod režim čl. 87 Smlouvy a nejedná se tedy o VP, pokud jsou splněny následující podmínky:

- dlužník nemá finanční potíže,

- dlužník by v zásadě mohl získat půjčku i bez zásahu státu za tržních podmínek,
- záruka je vázána na konkrétní finanční transakci, zní na stanovenou maximální částku, nepokrývá více než 80 % nesplacené půjčky nebo jiného finančního závazku a není neomezená,
- za záruku se platí tržní cena.

Pokud nejsou splněny tyto podmínky, musí být opatření standardně notifikováno.

Pokud panují pochybnosti, zda plánovaná záruka nebo systém záruk nepředstavuje VP, měl by český stát toto opatření EK notifikovat.

5.2.5. Veřejná podpora a rizikový kapitál. Sdělení 2001/C 235/03

Rizikový kapitál je definován jako financování společností vlastním kapitálem ve fázi jejich založení a rozvoje. Pojem „rizikový kapitál“ odkazuje zejména na rizikový kapitál, který poskytnou investiční fondy, které jsou k tomuto účelu zřízeny. Rizikový kapitál může zahrnovat i úvěry.

Aby se jednalo o VP, musí opatření zahrnovat použití státních prostředků (v případě přímé finanční účasti orgánů veřejné moci na opatřeních rizikového kapitálu nebo v případě daňových pobídek pro investory bude tato podmínka splněna). Opatření narušuje hospodářskou soutěž tím, že udělí příjemci výhodu. O VP se jedná, kdykoliv se státní prostředky udělují způsobem, který by nebyl přijatelný pro soukromého investora, který působí za běžných podmínek tržního hospodářství. Pokud však veřejné orgány investují za takových podmínek, které by byly pro takového investora přijatelné, není udělena žádná výhoda a o VP se nejedná. Cílem opatření je motivovat tržně jednající investory, aby poskytli rizikový kapitál „cílovým podnikatelům“. Rozhodnutí investovat musí být motivováno ziskem, nikoli poskytnutou VP. Sdělení je platné do konce roku 2006.

DRUHY VEŘEJNÉ PODPORY

a) VP investorům

Opatření umožňuje investorům podílet se na vlastním kapitálu jedné nebo více společností za podmínek, které jsou pro ně příznivější, než kdyby učinili tyto investice bez daného opatření.

Pokud by bylo opatření omezeno na částku nezbytnou k překonání faktorů, které způsobují selhání trhu, lze ji považovat za slučitelnou s vnitřním trhem. O VP se bude jednat, pokud opatření sníží riziko, anebo zvýší odměny, které získají investoři z určité investice. VP může být v podobě záruky investorům rizikového kapitálu za část investičních ztrát nebo za záruky udělené na půjčky investorů na investice do rizikového kapitálu. Dále se může jednat např. o daňové pobídky investorů, kteří investují do rizikového kapitálu.

b) VP fondu

Prostřednictvím fondu se opatření provádí např. ve formě dotací na pokrytí správních nákladů a nákladů řízení nebo pokud je stát společníkem, investorem nebo účastníkem investičních fondů, a to za méně výhodných podmínek než ostatní investoři. VP může být v podobě záruky fondům za část investičních ztrát nebo za záruky udělené na půjčky fondů na investice do rizikového kapitálu.

c) VP podnikatelům

Podnikatel obdrží investici na podmínek, které by nebyly přijatelné pro soukromého investora v tržním hospodářství.

INTENZITA

Výše finančních prostředků pro jednoho podnikatele na opatření týkajících se rizikového kapitálu, která jsou zcela nebo zčásti financovaná prostřednictvím VP, smí dosahovat nejvýše 500 000 EUR, případně 700 000 EUR v regionech dle čl. 87 odst.3 písm. c) Smlouvy a 1 000 000 EUR v regionech dle čl. 87 odst. 3 písm. a) Smlouvy. VP může být slučitelná pouze tehdy, pokud je její výše úměrná nákladovým nevýhodám, na které reaguje, např. vyšším relativním nákladům na analýzu a řízení malých investic. Členský stát musí EK předložit důkazy o selhání trhu, pokud jsou překročeny stropy pro velikost transakce (uvedeno výše).

NOTIFIKACE

Opatření je třeba notifikovat EK předem na standardním formuláři dle čl. 88 odst. 3 Smlouvy.

5.2.6. Veřejná podpora v oblasti přímého zdanění. Sdělení 98/C 384/03

Jedná se o opatření, které vede ke zmírnění daňové zátěže podnikatelů. Jedná se např. o snížení daní, snížení daňových nedoplatků, apod. I správní uvážení finančních úřadů by mohlo mít podobu VP, pokud by se rozhodovalo např. o výši daní, o prominutí daně, apod. O VP by se jednalo i tehdy, pokud by všeobecné daňové opatření zvýhodňovalo pouze národní produkty.

VP může mít podobu **daňových pobídek** – v tomto případě se může jednat o provozní VP. Proto by měla být degresivní a časově omezená. Aby mohla EK podporu schválit, musí být podpora přiměřená cíli, kterého má být VP dosaženo. Daňové zvýhodnění může být vázáno i na určitý region.

NOTIFIKACE

VP musí být EK oznámeny dle postupu v čl. 88 odst. 3 Smlouvy.

5.2.7. Veřejná podpora při prodeji státních nemovitostí. Sdělení 97/C 209/03

Cílem je, aby se státní majetek neprodával pod tržní cenou. V první řadě má toto zajistit národní legislativa (v ČR zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách). V případě, že jsou tyto národní předpisy dostačující a majetek je prodán v otevřené, veřejné a transparentní dražbě nejvyšší nabídce, nejedná se o VP. Pokud ovšem není státní majetek prodáván ve veřejné dražbě, musí být vyhotoven nezávislý posudek, který zjistí tržní cenu nemovitosti.

Pokud není možné prodat nemovitost za zjištěnou tržní hodnotu, může být cena snížena o 5 %. Pokud se ani přesto nepodaří nemovitost prodat, musí být nemovitost znovu oceněna. V novém posudku se bere v potaz nemožnost prodat nemovitost za zjištěnou tržní cenu. Z rozhodnutí Komise 2003/162 vyplývá, že sdělení je použitelné i na pronájem státního majetku.

NOTIFIKACE

Pokud není nemovitost vlastněná státem prodána ve veřejné dražbě a ani není vyhotoven posudek, který by určoval tržní hodnotu nemovitosti, musí být prodej oznámen EK dle postupu v čl. 88 odst. 3 Smlouvy.

PŘEVOD BYTŮ (BYTOVÝCH DOMŮ) ZA NIŽŠÍ NEŽ TRŽNÍ CENU

V případě, že při prodeji bytů (bytových domů) ve státním (veřejném) vlastnictví nejsou dodrženy postupy uvedené výše a prodej se uskutečňuje za nižší než tržní cenu, mohou nastat z hlediska existence VP následující situace:

a) Prodej bytů fyzickým osobám za účelem bydlení

Pokud jsou bytové jednotky převáděny na fyzické osoby a tyto fyzické osoby je využívají k bydlení, nejedná se o VP, jelikož fyzická osoba není podnikatelem ve smyslu čl. 87 Smlouvy.

b) Prodej bytů fyzickým osobám za jiným účelem

Pokud je bytová jednotka převáděna na fyzickou osobu a tato fyzická osoba byt pronajala nebo jinak využívala k podnikání, VP není vyloučena. V případě převodu bytu do vlastnictví fyzické osobě, která byt využívá komerčně a tím splňuje znaky podnikatele ve smyslu čl. 87 Smlouvy, lze poskytnout podporu de minimis, tj. pokud rozdíl mezi kupní a tržní cenou nepřevyšuje 100 000 EUR (od 1.1.2007 200 000 EUR), jedná se o povolenou podporu bez potřeby notifikace. Tržní cena (tj. cena v čase a místě obvyklá) musí být doložena nezávislým znaleckým posudkem. Není-li tato podmínka dodržena, je třeba provést notifikaci podle čl. 88 odst. 3 Smlouvy.

c) Převod bytů družstvu

Bytová družstva jsou podnikateli ve smyslu čl. 87 Smlouvy. VP v tomto případě ovšem není založena, pokud družstvo neprodleně po nabytí majetku tento rozdělí na jednotky dle zákona

č. 72/1994 Sb. o vlastnictví bytů, a tyto neprodleně převede do vlastnictví jednotlivých fyzických osob – nájemců bytového domu. Tento převod musí být neziskový, tj. družstvo si může účtovat pouze nezbytné administrativní náklady. Jsou-li součástí bytového domu i nebytové prostory sloužící ke komerčním účelům a byty neobsazené nájemci, musí být v navržené kupní ceně zahrnuty ve výši jejich znaleckého stanovení ceny v čase a místě obvyklé.

I u převodu družstva lze vedle popsaného postupu použít poskytnutí podpory de minimis (viz písmeno b). V ostatních případech se jedná o poskytnutí VP, která musí být EK notifikována dle čl. 88 odst. 3 Smlouvy.

5.3. Blokové výjimky

Jedná se o horizontální podporu, nicméně s ohledem na speciální úpravu pomocí nařízení EK jsou uváděny zvlášť.

5.3.1. Veřejná podpora zaměstnanosti. Nařízení (ES) 2204/2002

CÍLEM TĚCHTO PODPOR JE:

- vytváření nových pracovních míst,
- zaměstnávání osob znevýhodněných (nařízení tyto osoby v čl. 2 písm. f) definuje) a osob zdravotně postižených,
- úhrada dodatečných nákladů vzniklých při zaměstnávání osob zdravotně postižených.

VP na vytvoření nových pracovních míst ale nemůže být v rámci tohoto nařízení poskytnuta v oblasti dopravy nebo stavitelství lodí (pokud by členský stát zamýšlel podpořit vznik nových pracovních míst v těchto oblastech, musí dodržet standardní notifikační postup dle čl. 88 odst. 3 Smlouvy).

Oblasti dopravy se tedy dotýká pouze VP na zaměstnávání znevýhodněných nebo zdravotně postižených osob.

Všechny VP poskytnuté z důvodu zaměstnávání osob zdravotně postižených nesmí vést k tomu, že VP přesáhne částku nezbytnou k vyrovnání snížení pracovní produktivity.

PODPOROVÁNY MOHOU BÝT:

- dodatečné náklady na přizpůsobení provozovny,
- náklady na zaměstnání asistentů osob zdravotně postižených,
- náklady na přizpůsobení nebo pořízení zařízení pro tyto pracovníky (tyto náklady jsou do-

plňkové k těm, které by vznikly příjemci VP při zaměstnávání jiných než zdravotně postižených zaměstnanců.)

INTENZITA

Intenzita podpory nesmí přesáhnout 50 % pro znevýhodněné osoby a 60 % pro zdravotně postižené osoby (včetně daně) mzdových nákladů těchto osob během jednoho roku po nástupu do zaměstnání. S výjimkou propuštění zaměstnance z důvodu porušení pracovních povinností musí být zaměstnanec zaměstnán nejméně 12 měsíců.

NOTIFIKACE

Pokud jsou splněny všechny podmínky stanovené v nařízení a pokud je v režimu podpory přímo odkázáno na nařízení (ES) 2204/2002, podpory jsou slučitelné s vnitřním trhem a stát toto opatření nemusí notifikovat dle čl. 88 odst. 3 Smlouvy.

Režimy podpor, které se zaměřují na určitá odvětví, nejsou vyřaty z oznamovací povinnosti. Výjimka neplatí pro podpory ve výši nejméně 15 miliónů EUR pro jednoho podnikatele (včetně daně) v období 3 let.

Podpory na zachování pracovních míst podléhají bezvýjimečně oznamovací povinnosti.

Členský stát má povinnost informovat EK do 20 pracovních dnů o tom, že přijal režim dle nařízení (ES) 2204/2002 za účelem zveřejnění v Úředním věstníku.

5.3.2. Veřejná podpora vzdělávání. Nařízení (ES) 68/2001

Nařízení rozlišuje mezi specifickým a obecným vzděláváním.

a) Specifické vzdělávání:

Vzdělávání s přímým vztahem k současnému nebo budoucímu povolání poskytující kvalifikace, které jsou nepřenositelné do jiného oboru (nebo jen omezeně přenositelné).

b) Obecné vzdělávání:

Vzdělávání bez přímého vztahu k současnému nebo budoucímu povolání poskytující kvalifikace, které jsou přenositelné (např. vzdělávání je organizováno různými podnikateli, nebo pokud je vzdělání osvědčeno orgány veřejné moci, apod.).

INTENZITA

SPECIFICKÉ VZDĚLÁVÁNÍ:

- Intenzita podpory nesmí u velkého podnikatele přesáhnout 25 % a u malého a středního

podnikatele 35 % uznatelných nákladů (viz čl. 4 odst. 7 nařízení (ES) 68/2001).

OBECNÉ VZDĚLÁVÁNÍ:

- Intenzita podpory nesmí u velkého podnikatele přesáhnout 50 % a u MSP 70 % uznatelných nákladů.

V případě, že nelze rozhodnout, zda se jedná o specifické nebo obecné vzdělávání, použije se intenzita pro specifické vzdělávání.

MOŽNOSTI NAVÝŠENÍ INTENZITY

INTENZITA VP MŮŽE BÝT NAVÝŠENA:

- pro podnikatele v oblasti dle čl. 87 odst.3 písm. c) Smlouvy o 5 %,
- pro podnikatele v oblasti dle čl. 87 odst.3 písm. a) Smlouvy o 10 %,
- v případě zaměstnávání osob znevýhodněných o 10 %,
- v případě poskytování VP na vzdělávání v oblasti námořní dopravy až do výše 100 %, a to za těchto podmínek:
  - žák není aktivním členem posádky lodě (tj. pouze plnou posádku lodě doplňuje),
  - vzdělávání je prováděno na lodi zapsané do registru členského státu ES.

NOTIFIKACE

Pokud jsou splněny podmínky tohoto nařízení a pokud je v režimu odkázáno na toto nařízení, podpora je slučitelná s vnitřním trhem a oznámení EK dle č. 88 odst. 3 není nutné. Výjimka neplatí pro podpory záměrů s rozpočtem nad 1 milion EUR. Členský stát má pouze povinnost informovat EK do 20 pracovních dnů o tom, že přijal režim dle nařízení (ES) č. 68/2001 za účelem zveřejnění v Úředním věstníku.

5.3.3. Veřejná podpora malým a středním podnikatelům. Nařízení (ES) 70/2001. Nařízení (ES) 364/2004. Doporučení Komise 2003/361/ES ze dne 6. května 2003 (OJ L124, 20. 5. 2003)

MSP je definován v příloze I nařízení (ES) jako podnikatel, který zaměstnává méně než 250 zaměstnanců a má roční obrat nepřesahující 50 milionů EUR nebo bilanční sumu roční rozvahy nepřesahující 43 milionů EUR (viz doporučení Komise 2003/361/ES). V případě, kdy je nutno odlišit MSP, malý podnikatel nezaměstnává více než 50 zaměstnanců a má buď roční obrat nepřesahující 10 milionů EUR. Jako mikropodniky jsou vymezeny podniky, které zaměstnávají méně než 10 osob a jejichž roční obrat nepřesahuje 2 miliony EUR. Další podrobnosti jsou uvedeny v příloze I nařízení.

DRUHY PODPORY A INTENZITA, MOŽNOSTI ZVÝŠENÍ INTENZITY

a) Investiční VP

Výše podpory (včetně daně) nesmí přesáhnout 15% uznatelných nákladů u malých a 7,5% u středních podnikatelů v případě, že se nejedná o investice v regionech, které jsou způsobilé pro regionální VP dle čl. 87 odst. 3 písm. a) a c) Smlouvy. V případě, že se jedná o takovou investici, může být intenzita VP navýšena o 10% v oblastech dle čl. 87 odst. 3 písm. c) Smlouvy, VP ale nesmí přesáhnout 30% uznatelných nákladů (bez daně) a o 15% v oblastech dle písm. a) tohoto článku, VP ale nesmí přesáhnout 75% uznatelných nákladů. V případě těchto VP se jedná o podporu investic, nebo o podporu vytvoření nových pracovních míst. Uznatelné náklady jsou tedy buď uznatelné náklady investice (viz čl. 4 odst. 4 nařízení (ES) 70/2001), nebo mzdové náklady na nově vytvořená pracovní místa.

b) Poradenské a jiné služby

Pro služby poskytnuté externími poradci nesmí intenzita VP překročit 50% uznatelných nákladů (včetně daně). Uvedené služby nesmí mít charakter pravidelné nebo stálé činnosti a nespojují s obvyklými provozními náklady podniku, jako např. běžné právní poradenství, daňové poradenství, reklama. Intenzita VP, která má umožnit účast na veletrzích nebo výstavách, nesmí překročit 50% zvýšených nákladů na pronájem apod. Musí se jednat o první účast na daném veletrhu nebo výstavě.

c) VP výzkumu a vývoje

Výše VP nesmí přesáhnout 100% u základního výzkumu, 60% u průmyslového výzkumu a 35% u před soutěžního vývoje.

V případě, že se jedná o záměr v oblasti dle čl. 87 odst. 3 písm. a) Smlouvy, může být výše VP navýšena o 10%, v oblastech dle písm. c) o 5%.

V případě, že se jedná o projekt na úrovni ES (rámcový program – dle závěru EK č. 1513/2000/ES), nebo o EUREKA projekt, může být výše VP navýšena o 15%.

V případě, že se jedná o přeshraniční spolupráci a jsou splněny podmínky v čl. 5 a odst. 3 písm. c) nařízení (ES) 70/2001, může být výše VP navýšena o dalších 10%.

Maximální výše VP je u průmyslového výzkumu 75% a u před soutěžního vývoje 50%. Uznatelné náklady jsou stanoveny v čl. 5a odst. 5 nařízení (ES) 70/2001.

d) VP technických studií proveditelnosti v případě průmyslového a před soutěžního vývoje a výzkumu

Výše VP nesmí překročit 75% nákladů na provedení studie (včetně daně).

e) VP patentů

Jedná se o VP nákladů na nabytí, udržení a ochranu patentů. Povolená výše VP je shodná s povolenou výší VP výzkumu a vývoje (viz výše).

NOTIFIKACE

Pokud jsou splněny uvedené podmínky pro jednotlivé druhy VP a pokud je v režimu odkázáno na nařízení (ES) 70/2001, podpora je slučitelná s vnitřním trhem a notifikace EK dle č. 88 odst. 3 Smlouvy není nutná.

Členský stát má povinnost informovat EK do 20 pracovních dnů o tom, že přijal režim dle nařízení (ES) 2002/2204 za účelem zveřejnění v Úředním věstníku. V případě, že je celková výše uznatelných nákladů vyšší než 25 milionů EUR a jsou splněny i další podmínky stanovené v čl. 6 nařízení (ES) 70/2001 nebo by VP měla být více než 15 milionů EUR včetně daně, musí stát VP notifikovat dle čl. 88 odst. 3 Smlouvy.

V případě VP výzkumu a vývoje, studií technické proveditelnosti a patentů, kdy uznatelné náklady všech na projektu zúčastněných podnikatelů dosáhnou výše minimálně 25 milionů EUR a pokud by měla být poskytnuta VP ve výši nejméně 5 milionů EUR, musí stát VP také notifikovat.

Pokud náleží projekt do EUREKA projektu, musí stát VP notifikovat, pokud uznatelné náklady všech na projektu zúčastněných dosáhnou výše minimálně 40 milionů EUR a poskytnutá VP by měla být minimálně 10 milionů EUR. Výjimka z notifikační povinnosti se nevztahuje na VP ve formě návratných půjček vratných pouze v případě úspěchu projektu, pokud jsou splněny podmínky v čl. 6a nařízení (ES) č. 70/2001.

5.3.4. Veřejná podpora de minimis. Nařízení (ES) 69/2001 – platnost do 31. 12. 2006. Nařízení (ES) 1998/2006 – platnost od 1. 1. 2007

Dle tohoto nařízení není třeba notifikovat VP poskytnutou jednomu podnikateli do výše maximálně 100 000 EUR (od 1. 1. 2007 200 000 EUR; v odvětví silniční dopravy stále 100 000 EUR) v přepočtu kurzem devizového trhu vyhlášeným ČNB, platným ke dni prvního poskytnutí VP, po tříleté období počínající datem, kdy je poskytnuta první VP podle pravidla de minimis a dále během jakéhokoli tříletého období. Podle nového návrhu nařízení bude stanoveno referenční období podle roků používaných podnikem k daňovým účelům v příslušném členském státě. Záruky za půjčky rovněž spadají od 1. 1. 2007 do režimu podpory de minimis, pokud půjčka nepřekračuje částku 1,5 mil. EUR (v odvětví silniční dopravy 750 000 EUR).

Podpora de minimis je podpora, kterou poskytují členské státy podnikatelským subjektům,

přičemž poskytovaná částka podpory je malá. Nařízení o podpoře poskytované dle pravidla de minimis vychází z předpokladu, že ve velké většině případů nemají malé částky podpory v členských státech vliv na obchod a hospodářskou soutěž. Díky tomu, že zároveň odpadá oznamovací povinnost, může být podpora poskytována okamžitě.

Nařízení 69/2001 se vztahuje na podporu poskytovanou subjektům ve všech průmyslových odvětvích, s výjimkou některých oblastí (např. hutnictví oceli). Od 1.1.2007 není možné udělit podporu de minimis podnikům v obtížích.

Je-li podpora poskytována jako dotace v hotovosti, schválená částka představuje podporu podle pravidla de minimis. V případě, že podpora bude poskytnuta v jiné formě, než je peněžní dotace, musí být výše podpory stanovena jako hrubý ekvivalent dotace. VP, splatnou v několika splátkách, je třeba diskontovat na její hodnotu, jakmile je příznána.

Od 1.1.2007 budou poskytovány pouze tzv. transparentní podpory de minimis, v jejichž případě lze přesně vypočítat hrubý ekvivalent grantu u podpory ex ante bez nutnosti provádět hodnocení rizik. Do této skupiny transparentních podmínek patří za určitých okolností podpory skládající se z půjček nebo záruk, kapitálových injekcí, či podpory sestávající z rizikového kapitálu.

Příjemce podpory de minimis může na tentýž projekt získat podle nařízení 69/2001 i další VP, jelikož částka podpory de minimis sama o sobě neustanovuje podporu. Nařízení však určuje, že musí být monitorováno kombinování a kumulace poskytovaných prostředků tak, aby nebyla překročena horní hranice dotace (200 000 nebo 100 000 EUR, viz výše).

Od 1. 1. 2007 nelze podporu de minimis kumulovat se státní podporou ohledně týchž způsobilých nákladů, pokud by takováto kumulace měla za následek míru podpory převyšující míru stanovenou pro specifické okolnosti každého případu v nařízení nebo rozhodnutí Komise o blokové výjimce.

V ZÁJMU ŘÁDNÉHO MONITOROVÁNÍ A DOSTATEČNÉ TRANSPARENTNOSTI VYZVALA EK ČLENSKÉ STÁTY, ABY:

- zaznamenávaly všechny informace týkající se již udělené podpory de minimis,
- zachovaly záznamy těchto informací po dobu 10 let,
- poskytl tyto informace do 20 pracovních dnů EK, pokud to bude nutné.

Aby bylo možné na národní úrovni vést záznam o udělených podporách malého rozsahu, je poskytovatel povinen na základě čestného prohlášení příjemce, že z tohoto titulu za poslední 3 roky neobdržel více než stanovenou horní hranici dotace, oznámit ÚOHS všechny poskytnuté dotace nejpozději v následujícím roce po poskytnutí podpory.

5.4. Sektorální podpory

Jedná se o speciální podpory v odvětví dopravy, které jsou slučitelné na základě čl. 73 a 87 odst. 2 písm. c) Smlouvy.

5.4.1. Veřejná podpora v námořní dopravě. Sdělení C 43/2004

Toto Sdělení neplatí pro VP na stavbu lodí. Dle tohoto Sdělení budou posuzovány např. VP ve formě půjček a jiných finančních výhod. Sdělení se nevztahuje na opatření v oblasti infrastruktury, protože pokud je splněna podmínka nediskriminačního přístupu k infrastruktuře, nejedná se o VP. Dále se nejedná o VP, pokud stát poskytuje příjemci výhodu za podmínek, které by byly přijatelné pro ostatní investory (např. běžný úrok, atd.). VP může být poskytována jen lodím, které jsou zapsány v registrech členských států ES (výjimečně i v jiných registrech dle přílohy I, 3. bod, pokud jsou splněny podmínky stanovené v bodě 2.2 Sdělení). Dále musí být na lodích, které jsou podporou zvýhodněny, dodržovány mezinárodní a komunitární předpisy ohledně pracovních podmínek a bezpečnosti na lodi.

Cílem Sdělení je zajištění pracovních míst, zachování know-how v oblasti námořní dopravy, další vzdělávání námořníků, zvýšení bezpečnosti na lodích a zamezení zápisům lodí do registrů nečlenských států, kde provozovatelé lodí platí menší daně a mají i jiné finanční výhody. Podporu může obdržet i společnost nabízející služby pro provozovatele lodě, např. technické kontroly, výběr a školení posádky, provoz lodě, atd. Podmínkou pro získání podpory je převzetí odpovědnosti za provoz lodě.

Pro lodě určené k tažení a pro podporu činností s jinými speciálně upravenými zařízeními jsou stanovena zvláštní pravidla – viz bod. 3.1 Sdělení.

DRUHY VEŘEJNÉ PODPORY

a) Daňové zvýhodnění

Možnost rychlejších odpisů v případě investic do lodí

b) VP zaměstnávání

V rámci této VP je podnikateli odpuštěna část pojistného na zdravotní pojištění jeho zaměstnanců, popř. podnikatel platí nižší daně z příjmů investiční VP – opatření by mělo být v zásadě součástí restrukturalizace, výjimečně EK schválí investice do vybavení lodí, modernizace zařízení lodí např. za účelem vyšší ochrany životního prostředí.

c) VP vzdělávání

d) Podpora restrukturalizace

e) Podpora námořní dopravy na krátké vzdálenosti

Jedná se o podporu přepravy osob a zboží mezi evropskými přístavy, nebo mezi evropskými a neevropskými přístavy, které se nacházejí na pobřeží moře, které taktéž zasahuje do Evropy. Podporovaná linka musí být i po ukončení podpory konkurenceschopná a nesmí být kumulována s vyrovnávacími platbami za závazky veřejné služby.

INTENZITA

VP by neměla přinášet nějakou výraznou výhodu. VP může být poskytnuta až do výše 100% prominutí placení příspěvků na zdravotní pojištění a daní. V případě VP námořní dopravy na krátké vzdálenosti (viz výše) nesmí intenzita podpory převyšovat 30% provozních nákladů a v případě podpory výstavby překladišť 10% investičních nákladů. Podpora dopravy na krátké vzdálenosti by měla být časově omezená, lze ji poskytovat nejdéle po dobu 3 let.

NOTIFIKACE

Opatření je třeba EK standardně notifikovat dle čl. 88 odst. 3 Smlouvy.

5.4.2. Veřejná podpora na stavbu lodí a lodní stavitelství. Nařízení (ES) 3094/95 o podpoře lodního stavitelství, Sdělení C 317/2003

a) Sociální veřejná podpora

Za slučitelnou se společným trhem může být považována VP k pokrytí nákladů na opatření sledující výhradní prospěch zaměstnanců, kteří ztratili nárok na důchod nebo byli propuštěni pro nadbytečnost, nebo byli jinak trvale vyřazeni ze zaměstnání u podnikatele, který provádí stavby, přestavby nebo opravy lodí, pokud se tato VP týká ukončení nebo omezení činnosti loděnic, konkursu loděnic nebo změn činnosti na činnost jinou než stavba, přestavba a oprava lodí. Uznatelné náklady jsou uvedeny v čl. 3 odst. 2 nařízení (ES) č. 3094/95.

b) VP výzkumu a vývoje

Intenzita VP základního výzkumu nesmí přesahovat 50% uznatelných nákladů, u průmyslového výzkumu 35% a u před soutěžního vývoje 25% uznatelných nákladů. V případě VP poskytované MSP, může být intenzita VP navýšena o 20%.

c) Státní záruky, půjčky

Tyto VP jsou slučitelné se společným trhem, pokud vyhovují dohodě OECD o exportních úvěrech pro lodě.

d) Inovační veřejná podpora

VP může být poskytována existujícím loděnicím, kde jsou lodě stavěny, upravovány, nebo přestavovány – intenzita VP nesmí převyšovat 20% (včetně daně) – podmínky pro poskytnutí této VP v bodě 15 Sdělení.

e) VP na pozastavení činnosti loděnice

Podmínkou je, že VP opravdu slouží ke snižování kapacity loděnice. VP může být poskytnuta

např. ve formě půjčky nebo záruky za půjčku, díky které má podnikatel dokončit své zakázky. Uznatelné náklady jsou uvedeny v bodě 17 Sdělení. Pokud je podnikateli poskytnuta tato VP za účelem omezení činnosti, nesmí mu být v následujících 10 letech poskytnuta VP na záchranu a restrukturalizaci. Výše VP musí být přiměřená rozsahu snížení kapacity loděnice, přičemž snížení kapacity, nebo zastavení činnosti musí trvat nejméně 10 let.

f) Regionální VP

VP mohou být považovány za slučitelné s vnitřním trhem, pokud podporují investice do sanace a modernizace existujících loděnic (nesmí vést ale k zvýšení produkce loděnice).

Sdělení je platné do 31. 12. 2006.

INTENZITA

Intenzita VP v regionech dle čl. 87 odst. 3 písm. a) Smlouvy nesmí přesáhnout 22,5 % a v regionech dle písm. c) 12,5 %.

NOTIFIKACE

VP musí být EK standardně notifikovány dle postupu v čl. 88 odst. 3 Smlouvy. Členské státy dále musí EK zasílat zprávy dle nařízení (ES) č. 3094/95. Notifikace není nutná, pokud je VP upravena speciálním předpisem (nařízením).

5.4.3. Veřejná podpora v letecké dopravě. Sdělení 94/C 350/07

Sdělení upravuje poskytování podpor v oblasti letecké dopravy, např. nákup a provoz letadel, licence na duty free shopy, podporu leteckých škol, apod. Sdělení se nevztahuje na výrobu letadel.

DRUHY PODPOR

a) Podpora na restrukturalizaci

Cílem je, aby se společnost, která není konkurenceschopná, dostala z potíží a byla schopná konkurovat na evropském trhu. Sdělení vymezuje podmínky, po jejichž splnění by se mělo jednat o **PODPORU SLUČITELNOU S VNITŘNÍ TRHEM**:

- musí být uplatňována zásada „jednou a dost“,
- musí být vytvořen reálný plán pro restrukturalizaci,
- plán musí být přezkoumán EK,
- letecké společnosti nesmí z podpory rozšiřovat kapacitu, kapacita musí být naopak snížena,
- společnost nesmí použít podporu k nákupu podílů na jiné dopravní společnosti v ES,
- privatizace nesmí být podmínkou ze strany státu pro poskytnutí podpory,
- podpora musí být časově omezená.

b) Podpora v oblasti investic do infrastruktury

Konstrukce nebo rozšíření infrastruktury (letiště, dráhy, apod.) jsou všeobecným opatřením politiky a nepodléhají kontrole EK v rámci Sdělení. Pokud jsou opatření namířena na naplňování potřeb nebo na realizování dopravní politiky nebo politiky ochrany životního prostředí, nelze na ně Sdělení aplikovat.

c) Daňové výhody a sociální podpora

Pokud se jedná o obecné opatření, nejedná se o VP. Pokud z opatření plyne výhoda jednotlivým provozovatelům, a snižují se jim náklady, které by jinak nést musely, VP není vyloučena.

d) Provozní podpora

Vyrovňávání provozních ztrát je zásadně neslučitelné s vnitřním trhem. PROVOZNÍ PODPORY JSOU AKCEPTOVATELNÉ POUZE VE DVOU SITUACÍCH:

• Vyrovňovací platby v závazku veřejné služby

Závazek veřejné služby je definován v nařízení (ES) č. 2408/92 o přístupu leteckých dopravců Společenství na letecké trasy uvnitř Společenství jako závazek, uložený leteckému dopravci ve vztahu k jakékoli trase, k jejímuž provozování mu byla vydána licence, aby přijal potřebná opatření k zajištění dopravy, která splňuje stanovené normy návaznosti, pravidelnosti, kapacity a cen, které by letecký dopravce nepřevzal, pokud by jednal výhradně v rámci svých obchodních zájmů.

Členský stát po konzultacích s ostatními zúčastněnými členskými státy a poté, co informuje EK a letecké dopravce operující na dané trase, může uložit závazek veřejné služby ve vztahu k pravidelné letecké dopravě, která obsahuje okrajový nebo rozvojový region na jeho území, nebo málo používanou trasu na jakékoli regionální letiště na jeho zemi, je-li tato trasa důležitá pro hospodářský vývoj regionu, ve kterém se letiště nachází, rozsahu nezbytném k zajištění dostatečné míry pravidelné letecké dopravy, která plní stanovené normy návaznosti, pravidelnosti, kapacity a cen, které by letecký dopravci ve svém obchodním zájmu nepřevzali.

Pokud na dané trase neprovozuje dopravu žádný dopravce, stát může licenci na tuto dopravu poskytnout jednomu dopravci, ale maximálně na dobu 3 let. Poté musí být situace znovu přezkoumána. Tento dopravce musí být vybrán v řádném výběrovém řízení (podrobnosti obsahuje čl. 4 odst.1 nařízení 2408/92). Na závazky veřejné služby v letecké dopravě nelze použít čl. 73 Smlouvy (aplikaci vylučuje čl. 80 Smlouvy).

Dle nařízení 2408/92 členský stát může nahradit dopravci ztráty plynoucí ze splnění převzatých závazků po zohlednění příjmů z dopravy. Podmínkou je, že byl dopravce vybrán v řádném výběrovém řízení. Vyrovňovací platby nesmí převyšovat ztráty dopravce na příslušných linkách a nesmí tedy přinášet dopravci žádnou výhodu. Po splnění těchto podmínek není platba považována za VP. Členské státy musí zajistit řádnou aplikaci nařízení 2408/92. Pokud by ve výběrovém řízení nebyl vybrán nejlepší uchazeč, jednalo by se v případě vyrovnávacích plateb o VP, která musí být standardně notifikována.

Pokud byla na určité domácí trase vydána licence a závazek veřejné služby je tedy prakticky již uskutečňován v době přijetí nařízení 2408/92, licence pozbude platnosti po uplynutí doby 3 let. Pokud jsou ovšem těmto dopravcům hrazeny ztráty plynoucí ze závazku veřejné služby,

musí být platby EK notifikovány, protože VP není, vzhledem k absenci výběrového řízení provedeného dle nařízení 2408/92, vyloučena.

• **Podpora sociálního charakteru dle čl. 87 odst. 2 písm. a) Smlouvy.**

e) Podpora v souvislosti s finančními transakcemi

Pokud se stát účastní na finančních transakcích, které se týkají provozovatelů letecké dopravy, VP není v zásadě vyloučena. Vždy musí být přezkoumáno, zda by tato transakce byla přijatelná pro investora pohybujícího se v běžných tržních podmínkách (toto nebude splněno v případě riskantní operace, kterou by investor pohybující se v běžných tržních podmínkách neuskutečnil).

V případě, že stát navyšuje základní kapitál v letecké společnosti, kde má určitý podíl, může navyšovat kapitál jen v poměrné výši vůči svému podílu, a to za běžných tržních podmínek. V případě, že stát poskytuje půjčku popř. záruku za výhodnějších podmínek, než jsou tržní podmínky, VP není vyloučena.

f) Podpora při privatizaci

V případě, že stát prodává své podíly v leteckých společnostech a pokud jsou podíly prodány nejvyšší nabídce při veřejné dražbě, nejedná se o VP. Pokud by ale byl podíl prodáván přímo jednomu zájemci bez provedení dražby, nebo pokud by se stát zavázal převzít dluhy společnosti po prodeji, VP není vyloučena.

Hodnota podílu musí být oceněna nezávislými znalci.

g) Podpora v souvislosti s licencemi nebo exkluzivními právy

V případě, že jsou leteckému dopravci poskytnuty licence nebo výlučná práva na provozování vedlejších služeb (např. duty free shop) za podmínek, které jsou výhodnější než tržní podmínky, může se jednat o VP.

NOTIFIKACE

Pokud Sdělení nestanoví jinak, je třeba každé opatření standardně notifikovat EK. Pokud se bude jednat o opatření do 1 milionu EUR a pokud budou finanční prostředky poskytnuty za určitým konkrétním účelem a nebude se jednat o provozní podporu, EK o opatření rozhodne do 20 dnů ode dne doručení kompletní notifikace.

5.4.4. Veřejná podpora v oblasti budování infrastruktury

DOTACE ZE STÁTNÍCH PROSTŘEDKŮ NA BUDOVÁNÍ DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY NEPŘEDSTAVUJÍ PODLE USTÁLENÉ ROZHODOVACÍ PRAXE EK VP ZA TĚCHTO PODMÍNEK:

- k dotované infrastruktuře je umožněn přístup všem potenciálním uživatelům za nediskriminačních podmínek a
- dotovaná infrastruktura není provozována / spravována podnikatelem ve smyslu čl. 87 odst. 1 Smlouvy.

Ve svém rozhodnutí č. 63/2005, o Programu na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů v resortu dopravy EK uvedla, že subjekty vykonávající správu dopravní infrastruktury v ČR jsou podnikateli ve smyslu čl. 87 odst. 1 Smlouvy, neboť vykonávají hospodářskou činnost EK nicméně dále dovozuje, že mezi jednotlivými správci infrastruktury za současného stavu neexistuje soutěž, neboť se nejedná o otevřený trh.

Zároveň EK vylučuje i vliv na rozložení uživatelů mezi jednotlivé druhy dopravní infrastruktury („odběratelé“ služby) v případě, že v závislosti na poskytnuté dotaci nedojde ke změně poplatku za užívání infrastruktury, zejména k jeho snížení, které by na dotčenou infrastrukturu mohlo přitáhnout nové uživatele.

Pro situaci v České republice lze tedy s přihlédnutím k výše uvedenému rozhodnutí vymezit následující podmínky, za nichž není dotace na budování a údržbu dopravní infrastruktury VP:

- k dotované infrastruktuře je umožněn přístup všem potenciálním uživatelům za nediskriminačních podmínek,
- správce dotované infrastruktury neupraví poplatky za její užití tak, aby získal konkurenční výhodu oproti ostatním druhům infrastruktury (tj. zlevněním poplatků, umožněním dotací, nebude přetahovat uživatele jiné infrastruktury).

V případě, že tyto podmínky splněny nejsou, jedná se o VP a záměr na poskytnutí takovéto dotace je nutné standardně notifikovat EK.

5.4.5. Veřejná podpora v oblasti obnovy vozového parku

Opatření na **podporu obnovy vozového parku** standardně představuje VP. Evropský soudní dvůr konstatoval, že i když takovéto opatření směřuje k ochraně životního prostředí a zvýšení bezpečnosti silničního provozu, nadále představuje VP.

V případě finančních příspěvků na obnovu vozového parku nelze v plném rozsahu použít ani Rámec pro poskytování VP v oblasti ochrany životního prostředí – tento rámec by bylo možno použít pouze, pokud by ekologické vozidlo mělo ještě lepší vlastnosti, než které požadují platné normy a bylo by ekologicky ještě příznivější, než je vyžadováno právem (ani sociální charakter nevyklučuje, že opatření naplní znaky VP).

5.4.6. Veřejná podpora v režimu nařízení (ES) č. 1107/70

Nařízení (ES) č. 1107/70 provádí článek 73 Smlouvy, kde je stanoveno, že se Smlouvou jsou slučitelné VP, které slouží potřebě koordinovat dopravu nebo které představují náhradu za určitá plnění související s pojmem veřejné služby.

I přesto, že jsou tyto VP považovány za slučitelné s trhem, je nutné provést standardní notifikaci dle č. 88 odst. 3 Smlouvy (čl. 5 nařízení). V nařízení (ES) 1107/70 jsou popsány VP, na které se vztahuje čl. 73 Smlouvy a které jsou z tohoto důvodu slučitelné s vnitřním trhem.

JEDNÁ SE O NÁSLEDUJÍCÍ TYPY VP:

a) **veřejné podpory železničním podnikům**, pokud se jedná o podpory podřaditelné pod některou z kategorií nařízení Rady (EHS) 1192/69 o společných pravidlech normalizace účtů železničních podniků, a naopak příjemce takovéto podpory pod působnost tohoto nařízení nespadá; do působnosti uvedeného nařízení spadají České dráhy, a.s. a Správa železniční dopravní cesty, s.o.,

b) **veřejné podpory do infrastruktury**, pokud jsou veřejné podpory poskytovány podnikatelům, kteří musí nést náklady infrastruktury, kterou využívají, zatímco jiní podnikatelé tyto náklady nenesou. Při stanovení výše VP se musí brát v úvahu náklady infrastruktury, které konkurenční druhy dopravy nést nemusí;

c) **veřejná podpora**

- **výzkumu dopravních systémů a technologií**, které jsou pro společnost všeobecně hospodárnější,
- **rozvoje dopravních systémů a technologií**, které jsou pro společnost všeobecně hospodárnější.

Tyto podpory jsou omezeny na etapu výzkumu a vývoje a nesmějí pokrývat obchodní využití těchto dopravních systémů a technologií.

d) **do vstupu v platnost právní úpravy Společenství o přístupu k dopravnímu trhu**, jedná-li se o výjimečnou a časově omezenou podporu, která je součástí plánu reorganizace za účelem odstranění přebytku kapacity způsobujícího vážné strukturální obtíže; tím tato podpora přispívá k účelnějšímu uspokojení potřeb dopravního trhu.

e) pokud jde o **náhrady za plnění související s pojmem veřejné služby**

- do vstupu v platnost odpovídající právní úpravy Společenství, jsou-li platby podnikům železniční, silniční nebo vnitrozemské vodní dopravy uskutečňovány jako vyrovnávací platby za závazky veřejné služby uložené státem nebo veřejnoprávními subjekty a zahrnují-li:
  - tarifní závazky neuvedené v čl. 2 odst. 5 nařízení (EHS) 1191/69,
  - dopravní podniky nebo činnosti, na které se toto nařízení nevztahuje.

5.4.7. Úhrada závazků veřejné služby ve vztahu k veřejné podpoře

Vyrovňovací platby poskytované v režimu nařízení (EHS) č. 1191/69, ve znění nařízení Rady (EHS) č. 1893/91, nepředstavují VP (nepřináší příjemci platby žádné hospodářské zvýhodnění, pouze vyrovnávají existující znevýhodnění).

Evropský soudní dvůr ve své judikatuře 37 k nařízení (EHS) č. 1191/69 definoval čtyři podmínky, které musí vyrovnání poskytované v rámci plnění závazku veřejné služby splňovat, aby se nejednalo o VP. Pokud jsou podmínky splněny, není nutné opatření notifikovat. Pokud tyto podmínky splněny nejsou, jedná se o VP, na kterou plně dopadají obecná ustanovení komunitárního práva o VP, tzn. notifikace je nutná.

JEDNÁ SE O TYTO PODMÍNKY:

- příjemce pomoci je smluvně zavázán poskytovat závazky veřejné služby a tyto závazky byly jasně definovány,
- způsob pro výpočet náhrad poskytovaných dopravci byl stanoven předem objektivním a transparentním způsobem,
- náhrada nepřevyšuje náklady dopravce, které mu nezbytně vznikly při poskytování služeb v režimu závazku, při zahrnutí příjmů z poskytnutých služeb a přiměřeného zisku a náhrada nesmí dopravci přinést výhodu, která by poškodila trh,
- v případě, že dopravce není vybrán ve výběrovém řízení na poskytování služeb v režimu závazku, musí být výše vyplácené náhrady určena na základě srovnání s náklady, které by vynaložil „dobrý hospodář“ na poskytování těchto služeb, včetně zahrnutí příjmů z poskytovaných služeb a přiměřeného zisku.

6. NEJČASTĚJŠÍ FORMY VEŘEJNÉ PODPORY

6.1. Daňové úlevy

Daně tvoří významný příjem rozpočtu prakticky každého státu. Daňová povinnost se vztahuje na všechny subjekty, které na území příslušného státu vyvíjejí ekonomickou aktivitu či vlastní nejrůznější aktiva – nemovitosti, cenné papíry atd. Platba daní tak tvoří běžný náklad každého podnikatelského subjektu.

Princip daňových slev spočívá v tom, že určitý okruh subjektů – zpravidla jde o zahraniční investory nebo subjekty, jež jsou schopny investovat určitou minimální částku – je osvobozen od placení nejrůznějšího druhu daní. Cílem daňových úlev je především přilákat zahraniční investice do regionů postižených vysokou nezaměstnaností. Stát či samosprávné orgány si od takovýchto opatření slibují vytvoření nových pracovních příležitostí.

Daňové úlevy ve své podstatě snižují příjmy státního rozpočtu. Stát jako příjemce daní od určitých subjektů, v jejichž prospěch jsou daňové úlevy poskytovány, nezíská povinné plnění, které daňová povinnost zakládá. Proto lze jednoznačně dospět k názoru, že daňové úlevy jsou poskytovány ze státních prostředků.

Daňové úlevy nepochybně zakládají výhodu jejich příjemcům. Někdo by samozřejmě mohl namítnout, že daňové úlevy směřují spíše ve prospěch postižených regionů, neboť bez jejich poskytování by zahraničních investorů v takových oblastech své závody nestavěli. Na druhou stranu je potřeba si uvědomit, že daňové úlevy jsou zpravidla poskytovány subjektům tvořícím součást kapitálově silných nadnárodních skupin, které by svou investici mohly realizovat bez daňových úlev. EK vychází z předpokladu, že v případě daňových úlev jsou investorům sníženy náklady, jež by na investici museli vynaložit, kdyby daňové úlevy nezískali. V důsledku takové výhody pak může docházet k potenciálnímu narušení soutěže, neboť konkurence v řadě případů výhody tohoto charakteru nezíská a případnou investici musí realizovat z vlastních zdrojů, samozřejmě pokud na její realizaci potřebné zdroje má. Daňové úlevy tak v řadě případů umožňují expanzi jejich příjemců na úkor konkurenčních subjektů.

O dotčení obchodu v rámci Společenství nelze pochybovat. Příjemci daňových úlev zpravidla produkci z nových závodů exportují na perspektivní evropské trhy, do nichž patří především členské státy EU.

Totéž, jako pro daňové úlevy, platí i pro prominutí plateb sociálního a zdravotního pojištění, které může rovněž zakládat formu VP.

Výše VP se rovná výši prominutých plateb.

6.2. Prodej pozemků za zvýhodněnou cenu

Tato forma VP je zpravidla záležitostí lokálních či místních samospráv. Ty se totiž snaží přilákat zahraničního investora tím, že mu nabídnou pozemek, na němž má být vystavěn výrobní závod, za zvýhodněnou cenu. Nabízen je zpravidla pozemek disponující veškerou nezbytnou infrastrukturou (přívody vody, elektřiny, napojení na kanalizaci, telekomunikační síť atd.), nacházející se v průmyslových zónách, vybudovaných nejčastěji za účelem investic.

Pod pojmem „zvýhodněná cena“ je třeba chápat takovou cenu pozemku, která neodpovídá buď ceně stanovené na základě volného působení nabídky a poptávky, nebo cena nižší než stanovená posudkem nezávislého znalce.

O POSKYTOVÁNÍ VP NEJDE V TĚCH PŘÍPADECH:

- **kdy prodeji předchází transparentní výběrové řízení** přístupné v zásadě všem investořům, které je zveřejněno po dobu delší jak 2 měsíce v celostátním, a jde-li o pozemek o nějž by mohl mít zájem zahraniční investor, i v mezinárodním tisku, případně v bulletiních realitních kanceláří či prostřednictvím internetu,
- **kdy je cena stanovena na základě posudku znalce** nezávislého na veřejných orgánech.

Cílem obou způsobů prodeje nemovitostí je, aby cena prodávaných nemovitostí byla stanovena na základě volného působení nabídky a poptávky, příp. byla stanovena posudkem nezávislé osoby disponující erudicí v oblasti oceňování nemovitostí.

Pořízení nemovitostí za zvýhodněnou cenu snižuje ve svém důsledku náklady na příslušnou investici. Proto zakládá výhodu subjektu, který za takovou cenu určitou nemovitost ze strany orgánů veřejné správy získá. Ohledně narušení hospodářské soutěže a dotčení obchodu platí v podstatě totéž, co bylo uvedeno v kapitole 6.1.

Výše VP se rovná rozdílu mezi cenou, která byla získána na základě transparentního výběrového řízení a cenou skutečně dosaženou.

6.3. Navyšování základního kapitálu orgány veřejné moci

Navyšování základního kapitálu orgány veřejné moci je také jednou z forem VP. Určit, zda navýšení základního kapitálu ze strany orgánů veřejné moci zakládá VP, není jednoduché. Dochází zde v podstatě ke střetu mezi rolí orgánů veřejné moci jako akcionářů či společníků podnikatelských subjektů a rolí veřejných orgánů jako disponentů se státními – veřejnými – prostředky. Stát či od něj odvozené orgány veřejné moci si musejí uvědomit, že disponují

veřejnými zdroji. Z tohoto důvodu jakákoliv opatření z jejich strany směřující k podnikům, mohou potenciálně zakládat VP.

Na základě navýšení základního kapitálu získává určitý podnikatelský subjekt – zpravidla akciová společnost – volné finanční zdroje. Tyto zdroje jsou získány – alespoň částečně – ze státních prostředků. Právě proto zde existuje předpoklad, že dochází k poskytnutí VP.

Aplikaci článku 87 a 88 Smlouvy lze vyjádřit tak, že kroky státu jsou shodné s kroky privátního subjektu – investora – jehož hlavním cílem je maximalizace zisku. Konkrétně v případě účasti státu na navýšování základního kapitálu by pro vyloučení existence VP mělo být na nadveškerou pochybnost prokázáno, že ostatní nestátní akcionáři následují kroky státu a účastní se tohoto procesu. Pokud tomu tak není, lze téměř s jistotou říci, že EK bude navýšení základního kapitálu některým z orgánů veřejné moci považovat za VP.

Stát totiž sleduje i jiné cíle, než je pouhá maximalizace zisku (např. cíle sociální, politické atp.). Z tohoto důvodu často navyšuje základní kapitál u subjektů, které se nacházejí v dlouhodobých ztrátách a které by bez takto získaného kapitálu svoji činnost ukončily. Stát v tomto případě sleduje udržení takového subjektu na trhu, aby se zachovaly pracovní příležitosti a nedocházelo k rozličným sociálním otřesům.

Předpis tedy EK ukládá důkladně analyzovat všechny okolnosti navýšení základního kapitálu, k nimž patří návratnost vložených prostředků, finanční zdraví subjektu, jehož kapitál je navyšován apod.

Vždy je třeba důkladně posoudit všechny relevantní okolnosti každého případu. Bude-li navýšení základního kapitálu orgány veřejné moci posouzeno ze strany EK jako VP, její výše se rovná částce, o niž byl kapitál ze strany orgánů veřejné moci navýšen.

Dříve EK vycházela ze zásady, že pokud stát navyšuje základní kapitál ve zdravé společnosti, jde o tržní krok, který nemůže zakládat VP. V současné době však došlo ke změně přístupu. Naplnění principu soukromého investora je třeba posuzovat i v takových případech, a to celkem logicky.

Výše VP se rovná výši finančních prostředků, o které byl základní kapitál navýšen.

6.4. Kapitalizace pohledávek

Podstatou kapitalizace pohledávky je to, že věřitel svoji pohledávku – zpravidla úvěr – vkládá do základního kapitálu svého dlužníka. V důsledku této operace je nejen navýšen dlužníkův

základní kapitál, ale dochází k zániku předchozí pohledávky. Samozřejmě je třeba dodat, že proto, aby se u kapitalizace pohledávky jednalo o VP, je nezbytné ji realizovat prostřednictvím orgánů veřejné moci či subjektů pod jejich kontrolou – zpravidla bank.

Kapitalizace pohledávek byla i v ČR poměrně hojně využívanou formou VP. Jejím realizátorem byla Konsolidační banka Praha, s.p.ú. (dnes Česká konsolidační agentura). Ta byla za doby své existence věřitelem řady podniků. Šlo o subjekty zatížené jednak dluhy z minulosti a jednak o subjekty, které měly úvěry od českých komerčních bank, jež prošly rovněž rozsáhlou restrukturalizací, v jejímž rámci od nich Konsolidační banka odkupovala úvěrové pohledávky právě za těmito subjekty.

ČR si byla vědoma, že pohledávky postoupené na Konsolidační banku nebyly příliš bonitní. Řada podniků – dlužníků – se nacházela na pokraji bankrotu. Těto stav byl způsoben nejen ekonomickou krizí, která proběhla v 2. polovině 90. let, ale i v důsledku některých nepřilíš povedených privatizací. Tím, že by stát pohledávky vymáhal, by nejen plýtval zdroji na právní zastoupení, ale ve svém důsledku by z krachujících podnikatelských subjektů stejně nic nezískal. Z tohoto důvodu se jevílo jako schůdnější nabyté pohledávky kapitalizovat, získat tak majoritní podíl na základním kapitálu a ovládnutou společnost následně prodat do rukou nějakého perspektivního vlastníka.

Na první pohled jde o poměrně racionální krok. Zdá se, že stát jednal plně v souladu s principem soukromého investora. Ale pojmeme-li celou situaci komplexně, byly kapitalizovány pohledávky v řádech miliard. Za své podíly však stát nezískal více, než do vlastního kapitálu vložil, tj. nezískal více než činila kapitalizovaná pohledávka. Na druhou stranu by mohl někdo namítnout, že stát získal v podstatě víc, než kdyby pohledávku vymáhal a dovedl příslušného dlužníka do konkurzu, protože výtěžnost konkurzu nebývá ve většině případů vysoká. Tento argument bývá dost často používán ze strany některých členských států EU při obhajobě jimi učiněných kroků před EK.

Je zcela evidentní, že Konsolidační banka pouze plnila rozhodnutí vlády a navíc její činnosti byly ztrátové. Je patné, že si Konsolidační banka pro své kroky vybírala zpravidla případy, na nichž nebylo možné vydělat.

Kapitalizace pohledávek je poměrně zajímavou formou VP, ale nelze zcela jasně určit do jaké míry je efektivní. Ani z rozhodovací praxe EK v oblasti VP nevyplývá, že by členské státy tuto formu VP příliš často využívaly. Spíše se preferují kapitálové injekce.

Kapitalizace pohledávek je prováděna u subjektů, které se nacházely v ekonomických obtížích. Takové subjekty zpravidla potřebovaly finanční hotovost, jíž se však u kapitalizace po-

hledávek nedočkaly. Jejich zakázky byly pouze sníženy o výši kapitalizované pohledávky. Vyskytly se ale také subjekty, které měly zdravý základ a progresivní podnikatelský záměr, jeho uskutečnění nicméně bránilo velké množství závazků z dob centrálně plánované ekonomiky. U těchto subjektů byla kapitalizace pohledávek efektivní, neboť je zbavovala velké zátěže.

Kapitalizace pohledávek zakládá pro určitý podnikatelský subjekt výhodu spočívající v tom, že jsou tomuto subjektu sníženy závazky, který by musel hradit, kdyby kapitalizace provedena nebyla. V důsledku toho postupu nepochybně hrozí narušení soutěže, neboť takový subjekt existuje na trhu dál. O dotčení obchodu platí totéž, co již bylo o tomto znaku uvedeno.

Výše VP se rovná výši kapitalizované pohledávky.

6.5. Dotace

V řadě členských států EU jsou podnikatelským subjektům poskytovány dotace na jejich činnost. Dotace představují přímé platby, které zpravidla směřují z místních, lokálních či regionálních samospráv, není však výjimkou, že jsou poskytovány i přímo ze státního rozpočtu. Není tedy pochyb, že dotace jsou poskytovány z veřejných prostředků.

Dotace směřují vždy k určitému druhu subjektů. Z tohoto důvodu jsou jejich příjemci zvýhodněni oproti subjektům ostatním, které je nezískají. Nasnadě je tedy i možnost narušení soutěže.

Výše veřejné podpory se rovná výši dotace.

6.6. Odkupy nebonitních pohledávek

Jde o formu VP využívanou především za účelem restrukturalizace bank vlastněných veřejnými orgány. Tato restrukturalizace se uskutečnila i v ČR.

Celý proces zpravidla probíhá tak, že stát za účelem odkupu nebonitních pohledávek založí speciální právnickou osobu, příp. o tuto činnost rozšíří aktivity již zřízené instituce či právnické osoby. Je tedy patrné, že odkupy nebonitních pohledávek se realizují ze státních prostředků

Nebonitní pohledávky lze také označit jako pohledávky nedobytné. To znamená, že dlužník se nachází v takové finanční situaci, kdy pohledávku není schopen uhradit a ani případný výtěžek z konkurzu či likvidace by její úhradu nepřinesl. Banky na takovéto pohledávky musí vytvářet rezervy předepsané orgánem bankovního dohledu, jež jsou tvořeny ze zdrojů banky. V případech, kdy má banka ve svém portfoliu velké množství nebonitních pohledávek, vyna-

kládá na tvorbu rezerv značné množství finančních prostředků a následně se může dostat do hlubokých ztrát. Tím, že je portfolio určitých bank od nebonitních pohledávek očištěno, mohou tyto banky prostředky, které jsou v důsledku odkupu uvolněny, vynakládat např. na svou expanzi. Mají tedy jednoznačnou výhodu oproti bankám, od nichž stát pohledávky neodkupuje, které však podléhají stejně přísným pravidlům. Tyto banky tak musí v tvorbě nebonitních pohledávek zabránit především obezřetnou úvěrovou politikou. To rovněž představuje důvod, proč lze v případě odkupu nebonitních pohledávek hovořit o možném narušení soutěže.

Odkup pohledávek zpravidla probíhá u bank, které stát připravuje na privatizaci. Je nepochybné, že očištěná banka se prodává jednoznačně lépe než banka neočištěná.

Výše VP se rovná rozdílu mezi cenou zaplacenou státem a vymoženou částkou.

6.7. Úvěr

Při určování, zda poskytnutí úvěru zakládá VP, je situace poněkud komplikovaná s ohledem na fakt, že v právu ES pro oblast VP dosud neexistuje speciální předpis, který by úvěr z pohledu pravidel VP komplexně upravoval, s výjimkou předpisu zpracovatelského průmyslu. Z tohoto důvodu je rovněž třeba opírat se o rozhodovací praxi EK.

TA VYCHÁZÍ Z PŘEDPOKLADU, ŽE SE V PŘÍPADĚ ÚVĚRU NEJEDNÁ O VP, POKUD:

- jakýkoliv jiný privátní subjekt (zpravidla banka) by tento úvěr byl ochoten poskytnout,
- úvěr je poskytnut za stejných podmínek, které se uplatňují na trhu (úroková míra, zajištění apod.).

Při hodnocení podmínky, zda by byl jiný subjekt ochoten úvěr poskytnout, je třeba vzít v úvahu pouze subjekt nezávislý, např. banku, která společnost, již je úvěr poskytnut, předtím neúvěrovala, neboť tato banka bude situaci dlužníka posuzovat nezaujatě.

Odlišná je situace v případě bank, které delší dobu úvěrují určitý subjekt, u kterého existuje předpoklad (např. z důvodu jeho významu pro národní ekonomiku), že mu bude poskytnuta VP, a který je ve velmi tíživé finanční situaci. Uvedené banky mají zájem udržet takový subjekt na trhu a zvýšit tak naději na navrácení svých vložených prostředků, neboť je pravděpodobné, že situace tohoto subjektu se především vlivem poskytnuté VP v budoucnu zlepší a zmíněný subjekt začne přijaté úvěry splácet.

Věřitel si při poskytování úvěru musí být vědom rizika, které z takového počínání vyplývá. Riziko spočívá především v tom, že dlužník přestane úvěr splácet, přičemž riziko bývá vyjádřeno

v parametrech úvěru. Jedná se především o úrokovou míru a zajištění. Pokud podmínky, za jakých byl úvěr sjednán, nereflektují uvedené parametry, jedná se o výhodu. O výhodu jde rovněž v případech, kdy je úvěr, byť za respektování těchto parametrů, poskytnut subjektu, který nedisponuje aktivy (majetkem) postačujícími k úhradě úvěru, pokud by tento nebyl splácen. V takovém případě se prakticky jedná o dotaci.

Výše VP se rovná rozdílu mezi úrokovou mírou, za kterou byl úvěr poskytnut, a úrokovou mírou, za niž s přihlídnutím k individuální situaci každého dlužníka měl být poskytnut (zohlednění rizika, zajištění apod.). V případě subjektů nedisponujících aktivy postačujícími k úhradě úvěru se výše VP rovná celé výši úvěru včetně příslušného úroku.

6.8. Státní záruky

Státní záruka představuje poměrně složitou formu VP. Důvodem je to, že v praxi bývá poměrně obtížné jednoznačně určit, kterému subjektu poskytuje výhodu. Podstatou státní záruky je, že se stát či jím kontrolovaný subjekt zaručí za splnění určitého závazku – vyplývajícího zpravidla z úvěrové smlouvy.

V praxi ČR se rovněž v rámci již zmíněné privatizace banky vyskytly záruky za úvěry tvořící bilanci privatizovaných bank.

Státní záruka směřuje především ve prospěch věřitele. Ten má jistotu, že poté, co dlužník svoji povinnost nesplní, má možnost požadovat plnění od státu. Ze státní záruky však profituje i dlužník. Ten, pokud je za jeho úvěr poskytnuta státní záruka, je ze strany dalších subjektů (odběratelů, dodavatelů apod.) pojmám jako stabilní partner. Tento fakt se pak odráží v každodenním obchodním styku, a to především proto, že úvěry zajištěné státní zárukou se považují za minimálně rizikové, přičemž riziko se odráží ve výši úroku, který může být v takovém případě velmi nízký.

Předpis EU jednoznačně určuje, kdy se státní záruka považuje za VP. V tomto ohledu je nutné rozlišit individuální záruku od záruk poskytovaných na základě programů VP.

U INDIVIDUÁLNÍCH ZÁRUK, KTERÉ NEPATŘÍ DO VP, PLATÍ:

- dlužník, za jehož úvěr či jiný finanční závazek je záruka poskytována, není ve finančních potížích,
- dlužník je schopen získat půjčku za tržních podmínek bez státní záruky,
- záruka je určena na specifickou finanční operaci:
  - je stanovena na pevnou částku,
  - nepokrývá více než 80% úvěru,

- záruka musí být jasně formulována,
- je placena tržní cena za záruku – zohledňuje se:
  - výše a trvání záruky,
  - zajištění ze strany dlužníka,
  - finanční situace dlužníka
  - možnost úpadku.

U PROGRAMŮ STÁTNÍ ZÁRUK SE NEJEDNÁ O VP, KDYŽ:

- program nedovoluje poskytnout záruky dlužníkům ve finančních potížích,
- dlužníci by byli schopni získat půjčku za tržních podmínek,
- záruka je určena na specifickou finanční transakci:
  - je omezena na pevnou částku
  - nepokrývá více jak 80% úvěru,
  - záruka musí být jasně formulována,
- podmínky programu vycházejí z reálného odhadu rizika – prémie placená příjemci za poskytnuté záruky umožňuje plně pokrýt náklady vyplývající z realizace těchto záruk,
- program vymezuje podmínky, které upravují poskytování budoucích záruk a na jejichž základě má být prováděno nejméně jednou za rok celkové posouzení financování programu,
- prémie pokrývá jak normální riziko spojené se zárukou, tak i administrativní náklady programu (pokud stát poskytuje vstupní kapitál na rozjezd programů, musí tato prémie zahrnovat navíc obvyklý výnos z tohoto kapitálu.

Sám předpis EU však stanoví, že každý případ je třeba posuzovat individuálně. To znamená, že se ani v případech, kdy nejsou zmíněné podmínky naplněny, nemusí jednat o VP.

Výše VP závisí na okolnostech každého případu. Bude-li se např. poskytovat záruka za úvěr u subjektu nacházejícího se ve finančních obtížích, lze téměř s jistotou tvrdit, že poskytovatel záruky, stát, bude plnit ve výši, ke které se v rámci záruky zavázal.

6.9. Prominutí plateb sociálního a zdravotního pojištění

Platby sociálního a zdravotního pojištění podnikatelskými subjekty za jejich zaměstnance jsou povinnými platbami uloženými na základě obecně závazných právních předpisů.

Jejich prominutí ze strany příslušných státních orgánů tedy znamená poskytnutí výhody příslušným podnikatelským subjektům, tedy poskytnutí VP. Nelze totiž předpokládat, že by úhrady těchto plateb byly prominuty plošně a jednalo by se tak o obecné opatření.

V souvislosti s prominutím penále u těchto plateb lze uvést praxi ÚOHS. Ten ve svých rozhodnutích týkajících se prominutí penále z dlužného zdravotního pojištění konstatoval, že promi-

nutí penále do výše 70% z celkové výše penále nepředstavuje VP. Sankční nástroje, jejichž cílem je optimalizace vymáhání daňových a obdobných dluhů od podnikatelských subjektů, nepředstavují VP. Podle názoru ÚOHS se za VP považuje jen ta část penále, která představuje ekonomickou výhodu pro dlužníka pojistného a odpovídá vyšší úroku z prodlení.

Na druhé straně ale panuje názor, že penále ale tvoří příslušenství dlužného pojistného stanovené závazným právním předpisem, a proto jakékoliv jeho prominutí zakládá VP bez dalšího a v plné výši.

Výše VP se rovná výši finančních prostředků prominutého sociálního a zdravotního pojištění, včetně penále.

6.10. Privatizace

Právo ES je založeno na obecném principu rovnosti vlastnictví – Smlouva se nijak nedotýká úpravy vlastnictví uplatňované v členských státech. V rámci EU mohou vlastnické právo vykonávat rovnocenné subjekty privátní i orgány veřejné moci. Pokud se ovšem některý z takových orgánů rozhodne svůj majetek zprivatizovat, tj. úplatně převést soukromým subjektům, musí respektovat soutěžní pravidla.

V právu ES neexistuje zvláštní předpis, který by privatizaci z pohledu VP upravoval. Je tudíž nezbytné vycházet z kritérií čl. 87 Smlouvy, stanovisek a rozhodovací praxe EK.

Hlavní stanovisko EK v otázkách privatizace z pohledu VP lze nalézt ve Zprávě o soutěžní politice z roku 1993. EK zde formulovala postupy, které v rámci privatizace mohou VP zakládat a které nikoliv.

OBEZNĚ PLATÍ PRAVIDLO, ŽE EXISTUJÍ 2 ZPŮSOBY, JEŽ V RÁMCI PRIVATIZACE VYLUČUJÍ EXISTENCI VP:

- prodej privatizovaného majetku na základě výběrového řízení, které musí splňovat určité podmínky,
- prodej na základě znaleckého ocenění.

Ne každé výběrové řízení však vylučuje existenci VP. Podle názoru EK obsaženého ve zprávě jsou v rámci privatizace prvky VP vyloučeny v případech, kdy jsou splněna následující kritéria:

- prodej majetku se provádí na základě transparentního výběrového řízení, které je založeno na nediskriminačním přístupu,
- majetek je prodán nejvyšší nabídce,
- zájemcům je ponechán dostatečný prostor k přípravě nabídky a možnost k ocenění nabízeného majetku a získání všech potřebných informací a údajů.

6.10.1. Prodej privatizovaného majetku na základě výběrového řízení

Je patrné, že EK požaduje, aby privatizující subjekt svůj majetek prodával za cenu vzniklou na základě volného působení nabídky a poptávky. Takové ceny lze dosáhnout jedině za předpokladu, že se zvolí prodej prostřednictvím výběrového řízení, které bude především přístupné co nejširšímu počtu zájemců. To znamená, že prodej majetku by měl být zveřejněn v renomovaných periodikách, která jsou schopná oslovit potenciální zájemce. Výběrová řízení by rovněž neměla obsahovat velké množství podmínek. Většina výběrových řízení však určité podmínky obsahuje. Jde např. o podmínky zabraňující spekulativním prodejům, podmínky na strategického partnera, podmínky týkající se veřejného pořádku apod. Všechny podmínky by měly být známy potenciálním zájemcům a nasmějí být nastaveny tak, že z jejich konstrukce bude patrná snaha o preferování určitého zájemce či skupiny zájemců.

Aby cena odpovídala hodnotě prodávajícího majetku, je nezbytnou podmínkou umožnit zájemcům prověření privatizovaného majetku. Zjednodušeně řečeno, zájemce by měl mít možnost si prověřit, co vlastně kupuje. Za tímto účelem by mu prodávající měl poskytnout veškeré nezbytné podklady a informace.

Pokud jde o výslednou nabídku, zpráva hovoří o nabídce nejvyšší. Nejvyšší nabídka však nemusí být sama o sobě nabídkou nejlepší. V praxi se ukazuje, že EK je ochotna akceptovat i nabídku nižší, tak by však měla být podložena odůvodněním, proč byla vybrána. Bude-li výběr nižší nabídky podložen argumenty o tom, že uchazeč, který tuto nabídku předložil, byl vybrán z důvodu, že je strategickým partnerem privatizované společnosti s propracovaným plánem dalšího financování s tím, že nabídka reflektuje i další náklady, které bude nutno v budoucnu vynaložit, lze předpokládat, že takový výběr nebude EK z pohledu pravidel pro oblast VP napaden. Rozdíl vítězná nižší nabídky vybrané orgánem veřejné moci, předpokladu za splnění výše uvedených podmínek, by neměl být větší než řádově v jednociferných procentech. Lze si jen těžko představit, že by EK byla akceptovatelná cena, která se bude od nejvyšší nabídky odlišovat řádově o stamiliony korun. Každý případ je však třeba posuzovat individuálně.

6.10.2. Prodej na základě znaleckého ocenění

V tomto případě lze využít i ocenění prostřednictvím nějakého dalšího subjektu zabývajícího se oceňováním. V této souvislosti je důležitá skutečnost, že takto stanovená cena může být ze strany EK zpochybněna. Z tohoto důvodu, za účelem srovnání, je vhodné, je-li ocenění provedeno subjektem, který má mezinárodní renomé, případně několika subjekty.

Zpráva ale také uvádí, že následující opatření mohou v rámci privatizace obsahovat prvky VP, a je třeba, aby byla EK posouzena. JEDNÁ SE O:

- veškerou privatizaci prováděnou na základě restriktivních postupů, příp. mezi jednotlivci (např. exkluzivita v rámci privatizace),

- veškerou privatizaci, které předchází odepsání dluhů ze strany státu, obcí, měst, krajů, příp. společností, ve kterých stát vykonává přímou nebo nepřímou kontrolu,
- veškerou privatizaci, již předchází kapitalizace pohledávek, příp. jiné navýšení základního kapitálu,
- veškerou privatizaci, která by nebyla akceptovatelná pro tržního investora.

Vzhledem k uvedeným znakům VP je zřejmé, že poskytnutí finančních prostředků v jakékoliv formě ze strany orgánů veřejné moci či jimi ovládaných subjektů může zakládat VP. Výjimku netvoří ani privatizační proces, což je důvod proč privatizace, které předchází jakákoliv ingerence veřejných zdrojů musí být posouzena EK.

Především v postkomunistických státech docházelo při privatizacích, za účelem ztraktivněji prodávaneho majetku pro zahraniční investory, k různým formám asistencí ze strany orgánů veřejné moci. Ty měly formu nejrůznějších dotací, záruk, promíjení plateb starých ekologických zátěží apod. K těmto operacím docházelo proto, že příslušný stát nebyl schopen efektivně takovéto subjekty řídit a zajistit jim podmínky pro nezbytný rozvoj (provést restrukturalizaci, modernizovat provozy, zavádět moderní postupy apod.).

Obecně lze říci, že privatizace je pro fungování ekonomiky přínosná. Subjekty, které získaly silného strategického vlastníka se orientují na ziskové aktivity a zpravidla jsou schopny přežít v silné konkurenci. Koupí takovéto společnosti získávají investoři přístup na trhy, kam byl vstup dříve velice omezen, pokud byl vůbec možný. Proto i mezi zájemci o privatizovaný majetek dochází k soutěži.

Nejrůznější formy asistencí ze strany veřejných rozpočtů v souvislosti s privatizací jsou zpravidla příslušnými státy pojmány jako tržní jednání. V případě, že je privatizace vyšetřována EK, státy argumentují tak, že jednají v souladu s principem soukromého investora.

Základním cílem soukromého investora je maximalizace zisku. Investor si v případě privatizace velmi dobře spočítá, zda získá víc, pokud do společnosti vloží určitou částku či nikoliv. Rovněž zvažuje, zda se mu nejvíce vyplatí likvidace předmětné společnosti.

7. VÝJIMKY PŘI POSKYTOVÁNÍ VEŘEJNÉ PODPORY

Obecné pravidlo pro poskytování VP říká, že veškerá podpora poskytovaná členským státem nebo prostřednictvím státních prostředků, která narušuje hospodářskou soutěž nebo hrozí jejím narušením tím, že zvýhodňuje určité podniky nebo výrobu určitého zboží, je neslučitelná se společným trhem, pokud má vliv na obchod mezi členskými státy. Z tohoto pravidla však existují výjimky, které umožňují členským státům poskytovat VP, aniž by ji musela předem schválit EK.

7.1. Blokové – skupinové výjimky poskytování veřejné podpory

Tyto výjimky pokrývají VP slučitelné přímo na základě Smlouvy. To znamená, že takové VP lze poskytovat bez toho, aniž by bylo nutné žádat EK o schválení. V některé odborné literatuře se ovšem vyskytuje názor, že i obecné výjimky musí být EK notifikovány. Tento výklad je odvozen od znění čl. 88 odst. 3 Smlouvy, ale rozšiřuje pravomoc EK v posuzování VP, které jsou slučitelné přímo na základě Smlouvy.

Výjimka pokrývá opatření směřující určitým podnikům či odvětvím výhody, ve svém důsledku se však jedná o podpory sociální povahy poskytované individuálním spotřebitelům.

7.1.1. Podpory sociální povahy poskytované individuálním spotřebitelům

Opatření směřující ve prospěch fyzických osob ve většině případů nezakládají VP. VP jsou výhradně opatření, která zvýhodňují určité podniky či odvětví výroby za současného splnění dalších znaků. Z této skutečnosti lze dovodit, že zmíněná výjimka pokrývá opatření směřující k určitým podnikům či odvětvím výhody, ve svém důsledku se však jedná o podpory sociální povahy ve prospěch jednotlivých spotřebitelů.

Sociální charakter určitého opatření musí být tedy odvozen z pozice jednotlivých příjemců, kterými musí být pouze fyzické osoby – spotřebitelé, nikoliv podniky. Spotřebitelem se v tomto smyslu myslí konečný spotřebitel, nikoliv bezprostřední a nepřímý odběratel zboží nebo služeb. Jedná se např. o plnění, která snižují životní náklady sociálně či hospodářsky slabších vrstev obyvatelstva tím, že poskytují určité finanční výhody nebo slevy (nájemné, energie atd.).

Sociální povaha podpory by měla být dána ve vztahu k výrobkům souvisejícím s životním standardem příjemců VP za podmínky, že nebude stanovováno množství konkrétního produktu. Totéž lze konstatovat i o službách souvisejících s životním standardem. Tato výjimka se interpretuje poměrně široce. EK pod tuto výjimku zařadila opatření ze strany německé vlády

spočívající v daňových úlevách pro fyzické osoby, které si zakoupí automobily s vyššími ekologickými limity. Do životního standardu lze zahrnout i otázky související s životním prostředím.

Podmínky VP spadající do této výjimky musí být neutrální, pokud jde o množství nakupovaných výrobků či služeb i pokud jde o jejich původ.

7.1.2. Podpory určené k náhradě škod způsobených přírodními pohromami nebo jinými mimořádnými událostmi

Cílem této výjimky je kompenzovat podnikatelským subjektům škody, které jim vznikly na základě na jejich vůli nezávislých skutečností, jež však mohou pro tyto subjekty znamenat existenční ohrožení. Je ale nezbytné jednoznačně prokázat příčinnou souvislost mezi vzniklou škodou a těmito událostmi.

Výši vzniklé škody je třeba prokázat znaleckým posudkem, příp. posudkem pojišťovny. Je-li příslušný subjekt proti některé z uvedených událostí pojištěn, může být uvedená kompenzace použita jako doplněk komerčního pojištění. V takovémto případě je však možné kompenzovat pouze rozdíl nepokrytý pojištěním.

Ve výjimečných případech také lze kompenzovat tzv. nepřímo způsobené škody, např. potíže způsobené dopravou zboží z důvodu poškození dopravní sítě, nevyrobené zboží v důsledku přerušení dodávek energie, apod. Problém ovšem bývá s vyčíslením vzniklé škody. Prokázat souvislost mezi živelní pohromou, příp. jinou mimořádnou událostí a škodami způsobenými nepřímo tak může v řadě případů představovat dosti velký důkazní problém.

Přírodní pohromou se rozumí tornáda, záplavy, povodně, vichřice apod. Za mimořádnou událost lze považovat válku, vnitřní nepokoje, důlní či průmyslové nehody, teroristické útoky, nikoliv však stávky nebo jiné pracovní konflikty.

7.2. Individuální – zvláštní výjimky při poskytování veřejné podpory

Pro individuální výjimky platí, že VP jimi pokrytá může být poskytnuta až poté, co EK vydá své souhlasné rozhodnutí.

Individuální výjimky upravuje čl. 87 odst. 3 Smlouvy, který stanoví, že SE SPOLEČNÝM TRHEM JSOU SLUČITELNÉ:

- podpory, které mají napomoci hospodářskému rozvoji oblastí s mimořádně nízkou životní úrovní nebo s vysokou nezaměstnaností,

- podpory, které mají napomoci uskutečnění některého významného projektu společného evropského zájmu nebo napravit vážnou poruchu v hospodářství některého členského státu,
- podpory, které mají usnadnit rozvoj určitých hospodářských aktivit nebo oblastí, pokud nemění podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem,
- podpory, které mají napomoci kultuře a zachování kulturního dědictví, jestliže neovlivní podmínky obchodu a soutěže Společenství v míře odporující společnému zájmu,
- jiné druhy podpor, které mohou být vymezeny rozhodnutím Rady přijatým kvalifikovanou většinou na návrh EK.

7.2.1. Podpory, které mají napomoci hospodářskému rozvoji oblastí s mimořádně nízkou životní úrovní nebo s vysokou nezaměstnaností

Mezi tyto výjimky je možné zařadit výhradně oblasti, které jsou znevýhodněny vůči Společenství jako celku. Jde o oblasti postižené nějakými strukturálními problémy spojenými především s útlumem těžby nerostných surovin či restrukturalizací těžkého průmyslu.

Stanovování, která oblast je oblastí s mimořádně nízkou životní úrovní nebo vysokou nezaměstnaností probíhá na základě exaktních statistických údajů dodávaných EK Eurostatem. Do oblastí podpory spadají oblasti na úrovních NUTS II, které mají HDP na hlavu, měřeno paritou kupní síly, ve výši max. 75% průměru Společenství. Tento průměr je třeba počítat za období posledních 3 let.

Pro území jednotlivých členských států jsou ze strany EK vypracovány regionální mapy, viz kapitola 3.3.4, které stanovují, kde lze poskytnout regionální VP a kde nikoliv, příp. v jaké výši.

Do této kategorie lze zařadit i VP, které mají stimulovat investice a tvorbu nových pracovních míst.

7.2.2. Podpory, které mají napomoci uskutečnění některého významného projektu společného evropského zájmu nebo napravit vážnou poruchu v hospodářství některého členského státu

Podpory, které mají napomoci uskutečnění některého významného projektu společného evropského zájmu

Jde o VP směřující k podnikatelským subjektům či celým odvětvím výroby. Veřejné prostředky budou směřovat ve prospěch určitého projektu, jehož význam přesahuje hranice jednoho státu. Do této kategorie, týkající se evropského zájmu, patří i zájmy států, jež nejsou členy EU.

Povoleny však jsou jen VP, které mají realizaci uvedeného zájmu napomoci, tedy VP s výrazně stimulačním efektem. Nelze očekávat, že by byla povolena VP kompenzující celkové náklady zmíněného projektu. EK ve většině případů požaduje, aby realizátoři projektu určitou část nákladů nesli z vlastních zdrojů.

Společný evropský zájem je odvozován především ze smluvních dokumentů týkajících se EU, včetně dokumentů tvořících se v souvislosti s jejím rozšiřováním. Tímto zájmem může být např. zvyšování ekologických standardů v rámci některých členských států EU. Každý případ je ale posuzován individuálně s tím, že ze strany EK není vyloučena aplikace jiné výjimky Smlouvy.

Dále je možno poskytnout VP za účelem napravení vážné poruchy v hospodářství některého členského státu EU. Musí jít o problémy v hospodářství členského státu jako celku, nikoliv jeho jednotlivých částí, či v případě států s federativním uspořádáním o problémy jednotlivých států jako součástí federace.

Podpory, které mají napravit vážnou poruchu v hospodářství některého členského státu

VP je možno poskytnout pouze ve výši, která takovou poruchu napraví. Porucha musí být jasně identifikována, přičemž je nepochybné, že EK bude požadovat vyčištění VP, jež ji má odstranit.

Před schválením podpory EK požaduje popis všech opatření a kroků, které budou navrženy k odstranění takovéto poruchy. Příslušný členský stát tak musí předložit obdobu jakéhosi restrukturalizačního plánu, jaký bývá předkládán v případě VP na záchranu a restrukturalizaci společností v obtížích. V případě VP zaměřených na napravení vážné poruchy hospodářství lze tak hovořit o restrukturalizaci sui generis.

Vážná porucha v hospodářství je situace, kdy je v krizi určité odvětví hospodářství příslušného členského státu. Takovou výjimku by bylo v ČR možné aplikovat v roce 1996, kdy došlo ke kolapsu většího množství menších bank.

Tato výjimka se pro členské státy jeví jako velmi výhodná, a to s ohledem na fakt, že EK dosud nevydala žádný sekundární předpis, který by aplikaci ustanovení Společenství blíže konkretizoval. To skýtá větší flexibilitu a možnost adekvátní reakce na každý jednotlivý případ. EK má ale v rámci svého rozhodnutí možnost ukládat rozličné podmínky, např. takové, které co nejvíce eliminují dopad poskytnuté VP na soutěž.

7.2.3. Podpory, které mají usnadnit rozvoj určitých hospodářských aktivit nebo oblastí

Podpory, které mají usnadnit rozvoj určitých oblastí

U obou kategorií musí být splněna důležitá podmínka, a to že jejich poskytnutí nesmí měnit podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem.

Jde o nejběžněji výjimku, pro jejíž aplikaci byla ze strany EK přijata řada sekundárních předpisů.

Výjimky se týkají oblastí, které jsou znevýhodněny vůči ostatním oblastem v národním kontextu, tj. v rámci jednoho státu. Tato skutečnost skýtá EK větší volnost v definování problémů takových oblastí, které nemají být odstraněny prostřednictvím VP. EK dbá na to, že nesmí dojít ke změnám podmínek obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem. To je důvodem, proč vymezení regionů spadajících pod tuto výjimku podléhá přísným podmínkám.

Poskytování regionální VP musí být součástí koherentní regionální politiky příslušného členského státu.

Podpory, které mají usnadnit rozvoj určitých hospodářských aktivit

Výjimka pokrývá především VP výrobcům motorových vozidel, syntetických vláken, sektoru dopravy, průmyslu stavby lodí, sektorům ocelářství a uhlí.

Pokud se týká konkrétních hospodářských aktivit, pokrývá výjimka VP na školení a rekvalifikaci, záchranu a restrukturalizaci společností v obtížích, výzkum a vývoj, tvorbu pracovních míst, která však nutně nemusí souviset s realizací určité investice, VP pro MSP apod.

7.2.4. Podpory, které mají napomoci kultuře a zachování kulturního dědictví

Jde o opatření, která směřují k jednotlivým podnikům, příp. odvětvím výroby, jejichž cílem je zároveň napomoci kultuře nebo zachování kulturního dědictví. Rozhodnout, zda určité opatření zakládá VP související s kulturou nebo zachováním kulturního dědictví, není vůbec jednoduché.

Pod pojem kulturní akce lze zařadit pořádání filmových či divadelních festivalů, organizaci nejruznějších výstav, hudebních koncertů, kulturních sympozií, sportovních akcí apod. Nelze sem zařadit pořádání módních přehlídek či jiných komerčně založených akcí. Pod pojem kulturní dědictví lze zařadit nejruznější kulturní památky, sbírky obrazů atp.

Společným znakem VP pokrytých touto výjimkou je skutečnost, že mají kompenzovat náklady, které konkrétním podnikům vzniknou v souvislosti s realizací kulturních akcí či zachováním kulturního dědictví. Je logické, že tyto aktivity nepatří k ziskovým a pokud by nebyly nějakým způsobem podporovány z veřejných prostředků, privátní subjekty by je nepořádaly. Hlavním cílem této výjimky je realizaci těchto aktivit stimulovat.

V praxi se nejčastěji jedná o dotace podnikatelským subjektům na pořádání kulturních akcí evropského či celosvětového významu nebo o dotace na údržbu budovy sídla podniku, jež byla prohlášena za kulturní památku.

Každý případ se však posuzuje individuálně, nicméně každé opatření podporující sportovní či kulturní akce musí spadat do této výjimky.

7.2.5. Jiné druhy podpor, které mohou být vymezeny rozhodnutím Rady

Slučitelné se společným trhem jsou i jiné druhy VP, než které pokrývají výše uvedené výjimky. Tyto VP však musí být vymezeny rozhodnutím Rady ES, které je přijato kvalifikovanou většinou na návrh EK.

K udělení výjimky však dochází jen ojediněle, např. v oblasti zemědělských produktů nebo v průmyslu stavby lodí.

8. POSTAVENÍ EK V PROCESU POSKYTOVÁNÍ VEŘEJNÉ PODPORY V EU

Jak již bylo uvedeno, EK hraje v procesu poskytování VP v rámci EU rozhodující úlohu. Je orgánem, který může rozhodnout o tom, zda určité opatření zakládající VP je slučitelné se společným trhem či nikoliv. Jako jediný orgán může na území členských států povolit nebo zamítnout poskytnutí VP.

Posuzování slučitelnosti opatření, které může zakládat VP, probíhá v rámci procesu, jenž se podobě českému správnímu řízení. V jeho rámci jsou tudíž přesně definována práva a povinnosti všech účastníků řízení a subjektů, které sice účastníky řízení nejsou, ale mohou být výsledkem řízení dotčeny. EK ROZEZNÁVÁ 4 DRUHY ŘÍZENÍ, A TO:

- řízení ve věcech notifikované podpory,
- řízení o nezákonné veřejné podpoře
- řízení v případech zneužití VP,
- řízení týkající se existujících programů VP.

8.1. Řízení ve věcech notifikované veřejné podpory

Notifikaci lze chápat jako žádost subjektu poskytujícího opatření, které může zakládat VP, EK o posouzení slučitelnosti takového opatření se společným trhem. Povinnost notifikace tvoří jednu z klíčových povinností v rámci řízení týkajícího se VP.

Konkrétně spočívá v povinnosti příslušného členského státu, aby s dostatečným předstihem EK notifikoval jakýkoliv záměr poskytnout novou VP. tato povinnost vyplývá z čl. 88 odst. 3, věta první Smlouvy: „Komise musí být včas informována o záměrech poskytnout nebo upravit podpory, aby mohla podat své připomínky“.

Podrobnosti k procesu notifikace, schvalování a posuzování VP jsou upraveny v nařízení Rady (ES) č. 659/1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy. Každý záměr na poskytnutí VP tedy musí být notifikován EK a VP nesmí být poskytnuta před tím, než je EK schválena.

Pro rozhodnutí o notifikovaném záměru na poskytnutí VP má EK stanovenou lhůtu dvou měsíců, která začíná běžet den následující po dni doručení úplné notifikace. V případě, že EK vzneše ve lhůtě dvou měsíců od doručení notifikace doplňující dotazy, začíná lhůta běžet až od doručení odpovědi na tyto dotazy. Jestliže doplňující dotazy EK nejsou zodpovězeny ve stanovené lhůtě, a to ani po zaslání upomínky, má se za to, že notifikovaný záměr VP byl jeho předkladatelem stažen. Jestliže EK o záměru na poskytnutí VP nerozhodne ve výše uvedené dvouměsíční lhůtě, má se za to, že s poskytnutím VP vyslovila souhlas. VP ovšem nelze po uběhnutí lhůty poskytnout bez dalšího, je třeba oznámit EK, že VP bude poskytnuta a vy-

čkat s poskytnutím podpory 15 pracovních dní od doručení tohoto oznámení EK; v těchto 15 pracovních dnech ještě může EK přijmout rozhodnutí o tomto záměru na poskytnutí veřejné podpory (nicméně nemůže v této lhůtě požadovat např. doplňující informace). Z obecného pravidla nutnosti notifikace záměru na poskytnutí VP EK existují určité výjimky – jedná se o tzv. „blokované výjimky“, vydávané EK ve formě nařízení ES. Splňuje-li záměr na poskytnutí VP podmínky stanovené v takovémto nařízení EK (a pouze a jedině tehdy), považuje EK VP za slučitelnou a předběžná notifikační povinnost odpadá.

DO SOUČASNÉ DOBY VYDALA EK NAŘÍZENÍ ES VE ČTYŘECH OBLASTECH:

- veřejná podpora malým a středním podnikům,
- veřejná podpora zaměstnanosti,
- veřejná podpory vzdělávání,
- veřejná podpora „de minimis“.

Záměr na poskytnutí VP je nutné v dostatečném předstihu notifikovat EK – výjimku tvoří čtyři typy VP, jejichž poskytování upravila EK nařízeními ES. EK má na rozhodnutí o záměru na poskytnutí VP lhůtu dva měsíce od doručení úplné notifikace. S ohledem na téměř standardní praxi kladení doplňujících dotazů k provedené notifikaci je ale třeba počítat s tím, že lhůta pro rozhodnutí EK obnáší reálně čtyři až šest měsíců od doručení notifikace.

8.1.1. Předběžný přezkum notifikace

Tato fáze nastupuje okamžitě po obdržení notifikace ze strany EK. EK má povinnost přezkoumat notifikaci bezodkladně po jejím obdržení. Smyslem této fáze je, aby si EK na základě zevrubného přezkumu učinila závěr o tom, zda se u určitého opatření vyskytují pochybnosti o jeho slučitelnosti se společným trhem či nikoliv.

Z PŘEDBĚŽNÉHO PŘEZKUMU NOTIFIKACE EK MOHOU VZEJÍT TYTO ZÁVĚRY:

- EK rozhodne, že notifikované opatření nezakládá VP a vydá o této skutečnosti rozhodnutí.
- EK rozhodne, že opatření sice zakládá VP, ale tato je slučitelná se společným trhem, tzn. že vyhovuje příslušným předpisům práva ES v oblasti VP a o této skutečnosti vydá rozhodnutí.
- EK rozhodne, že opatření zakládá VP a zároveň dospěje k závěru, že existují vážné pochybnosti o slučitelnosti takového opatření se společným trhem a vydá o této skutečnosti rozhodnutí o zahájení formální vyšetřovací procedury.

Veškerá rozhodnutí musí být vydána ve lhůtě 2 měsíců, která počíná běžet ode dne následujícího po obdržení kompletní notifikace. EK se může se členským státem dohodnout na prodloužení uvedené lhůty. V praxi bývá tato lhůta delší, neboť členský stát musí doložit velké množství podkladů a informací a zřídka se stává, že ze strany EK nejsou požadovány další informace.

V případě, že EK ve určené lhůtě rozhodnutí nevydá, panuje domněnka, že opatření bylo ze strany EK notifikováno. Příslušný členský stát však může opatření poskytnout až poté, co EK o svém záměru zašle vyzrozumění a do 15-ti pracovních dnů neobdrží její rozhodnutí. Tímto rozhodnutím je rozhodnutí o zahájení formální vyšetřovací procedury, neboť zbývající dvě rozhodnutí členskému státu v poskytnutí opatření nebrání.

Může nastat situace, kdy členský stát nemá požadované informace a podklady k dispozici. V tom případě musí EK informovat, že považuje notifikaci za kompletní a dvouměsíční lhůta začíná běžet den následující po obdržení zmíněné informace ze strany EK.

8.1.2. Formální vyšetřovací procedura

Formální vyšetřovací procedura je zahajována rozhodnutím EK, které je publikováno v Úředním věstníku EU a má předem stanovený obsah.

Rozhodnutí shrnuje všechny relevantní právní a faktické otázky případu a obsahuje předběžné posouzení určitého opatření EK z pohledu předpisů v oblasti VP. Rozhodnutí rovněž obsahuje oznámení třetím stranám.

VO ZROHODNUTÍ O ZAHÁJENÍ FORMÁLNÍ VYŠETŘOVACÍ PROCEDURE JE OBSAŽEN:

- detailní popis notifikovaného opatření, včetně podmínek, za kterých má být poskytnuto,
- rozbor notifikovaného opatření,
- informace, zda jde o VP,
- podrobný rozbor, v čem EK spatřuje pochybnosti o slučitelnosti opatření se společným trhem.

ZAHÁJENÁ FORMÁLNÍ VYŠETŘOVACÍ PROCEDURA MŮŽE VYÚSTIT V NÁSLEDUJÍCÍ ZÁVĚRY EK, O NICHŽ VYDÁ ROZHODNUTÍ:

- Notifikované opatření nezakládá VP.
- Notifikované opatření zakládá VP, tato je však slučitelná se společným trhem.
- Notifikované opatření zakládá VP, která je ale neslučitelná se společným trhem.

Některé z uvedených rozhodnutí v rámci této procedury musí být vydáno nejpozději ve lhůtě 18 měsíců od jejího zahájení. Tato lhůta může být po dohodě s členským státem EK prodloužena. V případě, že EK do této lhůty rozhodnutí nevydá má členský stát možnost požádat EK o jeho vydání. EK má poté povinnost vydat rozhodnutí nejpozději do 2 měsíců.

8.1.3. Údaje o veřejné podpoře pro notifikaci

Členský stát při notifikaci záměru VP poskytne EK všechny nezbytné informace pro přijetí rozhodnutí o podpoře. Pouze takováto notifikace je notifikací úplnou, od jejíhož provedení začíná

běžet lhůta, v níž musí EK o VP rozhodnout.

Jestliže EK neobdrží při notifikaci všechny informace, které jsou z jejího pohledu pro posouzení záměru VP nezbytné, vznáší doplňující dotazy a notifikace není úplná, dokud neobdrží na všechny z nich odpovědi, což může podstatně prodloužit proces schvalování.

8.1.4. Notifikační formulář

Standardní formulář

Notifikace záměru na poskytnutí VP se provádí na standardizovaných formulářích, které tvoří přílohu nařízení Komise (ES) č. 794/2004, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 659/1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy.

STANDARDNÍ FORMULÁŘ JE SLOŽEN:

- z obecné části, která je společná pro všechny typy podpor,
- ze shrnutí, které se zveřejňuje v Úředním věstníku EU, což je stručný jednostránkový formulář,
- z doplňkového informačního formuláře, který je zvláštní pro každý druh VP.

Příloha I. část III. nařízení (ES) č. 794/2004 obsahuje celkem 27 doplňkových formulářů podle jednotlivých typů VP. Jestliže konkrétní záměr VP nespadá ani pod jeden z uvedených typů, tato část notifikačního formuláře se nevyplňuje.

Pro potřeby notifikace EK je třeba vyplnit všechny tři (resp. dvě) části notifikačního formuláře, přičemž podstatné informace pro EK obsahuje část uvedena pod první a třetí odrážkou, část uvedená pod druhou odrážkou je pouze stručné shrnutí podávaných údajů.

DO OBECNÉ ČÁSTI SE VYPLŇUJÍ ZEJMÉNA NÁSLEDUJÍCÍ ÚDAJE:

- o poskytovateli podpory,
- o podpoře (název, cíl, režim podpory nebo jednotlivá podpora),
- o vnitrostátním právním základu pro poskytnutí podpory (relevantní zákony, nařízení vlády, vyhlášky, usnesení vlády),
- o příjemcích podpory,
- o výši podpory,
- o formě podpory,
- o délce trvání podpory,
- o možnosti souběžného poskytování různých typů podpor,
- o komunitárním právním základu pro poskytnutí podpory (na základě jakých předpisů je podpora slučitelná se společným trhem).

Doplňkový informační formulář, který je zvláštní pro každý druh VP, obsahuje specifické údaje podle typu VP a nemá jednotné položky.

Údaje v notifikačním formuláři je možné označit za důvěrné (tj. takové, jež nemají být poskytovány třetím osobám), s výjimkou údajů v části ze shrnutí, které se zveřejňuje v Úředním věstníku EU. Je nicméně třeba určit, který konkrétní notifikovaný údaj má mít důvěrný charakter, a tuto potřebu zdůvodnit.

Části notifikačního formuláře obecné a doplňkové části formuláře dále obsahují kolonku „jiné informace“, kde je možné uvést podrobnosti k informacím poskytnutým v ostatních částech dotazníku, jsou-li podstatné pro posouzení záměru VP, popř. informace dosud neuvedené (např. očekávané dopady na trh, zdůvodnění nutnosti poskytnout podporu, vymezení podporovatelných nákladů apod.).

Zjednodušený formulář

Zjednodušený notifikační formulář se použije v případě, že došlo ke změnám v již notifikovaném a schváleném záměru na poskytnutí VP a tyto změny je třeba oznámit EK. Nařízení (ES) č. 794/2004 stanoví uzavřený počet případů, kdy se k notifikaci užije zjednodušeného formuláře – v ostatních případech se použije formulář standardní.

ZJEDNODUŠENÝ FORMULÁŘ SE UŽIJE, POKUD JDE O OZNÁMENÍ:

- navýšení rozpočtu schváleného režimu podpory o více než 20 %,
- prodloužení doby platnosti schváleného režimu podpory (délka doby poskytování podpory) až o šest let, ať už je provázáno navýšením rozpočtu či nikoliv,
- zpřísnění kritérií schváleného režimu podpory, snížení výše podpory nebo snížení výše podporovatelných nákladů.

Zjednodušený formulář obsahuje jednak identifikaci již schváleného záměru na poskytnutí VP (režimu podpory), ke kterému se změna váže, jednak určení této změny.

8.1.5. Přílohy notifikačního formuláře

Obligatořní přílohou notifikačního formuláře jsou ustanovení vnitrostátního práva, na jejichž základě má být VP poskytnuta nebo které upravují určité aspekty jejího poskytování (zákon, nařízení vlády, vyhláška), a to buď jejich návrh (je-li poskytnutí podpory vázáno na přijetí návrhu právního předpisu) nebo jejich platné znění spolu s návrhem usnesení vlády, kterým má být schváleno poskytnutí VP nebo režim / program VP.

Nejedná-li se o podporu jednotlivou, ale o režim podpory, kdy je zpracováván program podpory (tj. jedná se o podporu, jejíž adresáti jsou vymezeni obecným způsobem, na její poskytnutí není právní nárok a rozhoduje o něm správním uvážením ministerstvo), je nutno k notifikačnímu formuláři přiložit i tento program. Program by měl co nejkomplexněji vymezit a popsat předmět VP a proces jejího poskytování. Poskytování VP musí být vázáno na nediskriminační kritéria, musí být transparentní a je třeba stanovit jasná kritéria pro posuzování žádostí o VP.

PROGRAM BY MĚL OBSAHOVAT ZEJMÉNA:

- **Cíl VP, principy VP**

- očekávané výsledky podporovaného záměru

- **Účel, právní základ, předmět VP**

- forma VP

- odkaz na příslušná ustanovení komunitárního práva, které se týkají VP; odkaz na právní předpisy českého práva, na které program VP navazuje a z kterých vychází

- upřesnění záměrů, které budou podporovány

- **Příjemci VP**

- kdo bude mít nárok na VP

- počet příjemců podpory

- označení regionů, ve kterém příjemci působí

- **Rozsah VP**

- intenzita VP

- způsob poskytování VP

- uznatelné náklady (podporovatelné náklady)

- možnost kumulování s jinými VP

- pokud se jedná o režim VP – délka režimu

- celkový plánovaný rozpočet VP

- **Podmínky pro poskytování VP**

- účelové vázání VP

- zákaz převedení podporovaného majetku na jinou osobu

- podmínky pro výběr dodavatele zakázky, která se týká podporovaného záměru

- podmínky čerpání VP

- stanovení, zda je či není na VP právní nárok

- vypracování analýzy, popř. posudku pro prokázání skutečnosti, že VP nebude narušovat hospodářskou soutěž, apod.

NÁLEŽITOSTI ŽÁDOSTI O VP

Hodnocení předložených žádostí o VP

K notifikačnímu formuláři je také vhodné přiložit analýzy, hodnocení nebo posudky, zpracované nezávislým odborníkem, které dokládají nutnost poskytnout VP, mapují současný stav trhu a potenciální dopady poskytnutí VP na trh apod.

Při zpracovávání údajů pro notifikaci záměru na poskytnutí VP, tedy notifikačního formuláře a jeho příloh, je třeba EK poskytnout co nejvíce co nejkomplexnějších informací, které dokládají, že podpora je slučitelná nebo podmíněně slučitelná se společným trhem. Jedině tak lze do určité míry předejít kladení doplňujících dotazů ze strany EK a tím prodlužování celého procesu posuzování a schvalování VP.

8.2. Řízení o nezákonné veřejné podpoře

Nezákonnou VP se myslí taková podpora, která byla realizována bez notifikace EK v případě, že se nejedná o výjimku, nebo o opatření, které sice EK bylo notifikováno, jeho realizace nastala předtím, než EK vydala své rozhodnutí.

EK se o poskytnutí VP dovídá z tzv. „různých zdrojů“. Hlavním zdrojem informací však většinou bývají stížnosti konkurentů příjemců takové VP. Dalším zdrojem je vlastní monitoring prováděný EK. Jedná se o vyhodnocování zpráv z tisku, médií či odborných časopisů.

EK je povinná prověřit informace o možném poskytnutí nezákonné VP bezodkladně. Za tímto účelem je oprávněna od členského státu požadovat zaslání nezbytných podkladů a informací. Členský stát je povinen takovéto údaje poskytnout a dále komunikovat s EK.

V případech, že členský stát na výzvu o zaslání podkladů nereaguje, vydá EK rozhodnutí o tom, jaké podklady musí členský stát doložit. Pokud členský stát na toto rozhodnutí opět nereaguje, vydá EK rozhodnutí na základě dostupných podkladů, a to rozhodnutí o tom, že opatření je neslučitelné se společným trhem.

VYŠETŘOVÁNÍ MOŽNÉHO POSKYTNUTÍ NEZÁKONNÉ VP MŮŽE VYÚSTIT V NĚKTERÝ Z NÁSLEDUJÍCÍCH ZÁVĚRŮ:

- EK dospěje k závěru, že zkoumané opatření nezakládá VP a o této skutečnosti vydá rozhodnutí.
- EK sice dospěje k závěru, že se jedná o VP, ale rozhodne že je slučitelná se společným trhem.
- EK rozhodne, že existují pochybnosti o slučitelnosti zkoumaného opatření se společným trhem a rozhodne o zahájení formální vyšetřovací procedury.

V případě zkoumání potenciální nezákonné podpory EK není vázána žádnými lhůtami, tzn. že rozhodnutí může být vydáno v řádu let.

8.2.1. Pozastavení a provizorní navrácení veřejné podpory

Jedná se o instituty podobné předběžnému opatření a je možné jej využít jen v rámci řízení o nezákonné VP. Lze jej využít až poté co byla členskému státu ze strany EK udělena možnost předložit své připomínky. Dále jej lze využít jen do doby, než EK vydá rozhodnutí o slučitelnosti VP se společným trhem.

Rozhodnutí ukládající členskému státu povinnost pozastavit poskytování VP může být vydáno prakticky kdykoliv.

POVINNOST PROVIZORNÍHO NAVRÁCENÍ VP LZE ULOŽIT POUZE PŘI SPLNĚNÍ NÁSLEDUJÍCÍCH PODMÍNEK:

- Nejsou pochybnosti o tom, že opatření zakládá VP.
- Je nezbytné rychle jednat.
- Existuje riziko vážných škod, které mohou v důsledku poskytnutí nezákonné VP vzniknout konkurentům příjemce takové VP.

Pokud členský stát vydaná rozhodnutí nerespektuje, může EK předložit celou záležitost Evropskému soudnímu dvoru a žádat jej, aby deklaroval, že nesplnění těchto povinností zakládá porušení Smlouvy.

8.2.2. Důsledek negativního rozhodnutí

Poskytnutí nezákonné VP nemusí být samo o sobě velkým problémem. Tím se stává až tehdy, kdy EK dospěje k názoru, že nezákonná VP je neslučitelná se společným trhem.

EK posuzuje u nezákonné VP její slučitelnost se společným trhem a poskytnutí nezákonné podpory nemusí znamenat její automatické zamítnutí. Při posuzování takovéto podpory se vychází z předpisů účinných v době, kdy byla tato podpora poskytnuta.

POSKYTNUTÁ NEZÁKONNÁ PODPORA, KTERÁ JE NESLUČITELNÁ SE SPOLEČNÝM TRHEM:

- EK rozhodne, aby členský stát učinil veškeré kroky k jejímu navrácení, navrácení probíhá na základě národního právního řádu členského státu.
- VP je nutné vrátit i s příslušným úrokem ve výši tzv. referenční sazby (úrok se počítá od okamžiku, od kterého byla VP k dispozici jejímu příjemci, do jejího navrácení).
- Povinnost navrátit VP je nejpozději do 10 let ode dne, kdy nezákonná VP byla jejímu příjemci poskytnuta.

8.3. Řízení v případech zneužití veřejné podpory

Zneužití VP je situace, kdy příjemce VP využije EK schválenou VP, která byla shledána slučitelnou se společným trhem, v rozporu s jejím rozhodnutím.

EK se dovídá o zneužití VP většinou na základě stížností konkurentů příjemce. Takovouto skutečnost EK prošetří, přičemž požádá členský stát o poskytnutí relevantních podkladů. Lze předpokládat, že v takovémto případě bude zahájena formální vyšetřovací procedura.

V případě, že EK dojde k závěru, že podpora je neslučitelná se společným trhem, okamžitě uloží její navrácení.

8.4. Řízení týkající se existujících programů veřejné podpory

Kategorie existující VP jsou uvedeny viz kapitola 2.

EK je povinná průběžně zkoumat systémy existujících VP – programů VP v rámci členských států. EK je oprávněna po členských státech požadovat veškerou dokumentaci o existujících programech VP. V případě, že EK zjistí, že programy VP již nejsou slučitelné se společným trhem, informuje členský stát o svém předběžném stanovisku a požádá jej o vyjádření. Na toto vyjádření má členský stát lhůtu 1 měsíce, ale v odůvodněných případech může být tato lhůta prodloužena.

V případech, kdy EK na základě podkladů předložených členským státem dospěje k závěru o neslučitelnosti programu existující VP se společným trhem, vydá doporučení obsahující tzv. VHDNÁ OPATŘENÍ:

- podstatnou změnu programu VP,
- zavedení příslušných procedurálních postupů,
- zrušení programu VP.

Tato opatření jsou vydávána EK na základě spolupráce s členským státem, ale je jen na členském státu, zda toto opatření akceptuje. Pokud tato opatření přijme, je tímto přijetím vázán. V případě, že opatření nebude členským státem přijato je EK oprávněna zahájit formální vyšetřovací proceduru.

V žádném případě ale nedojde k navrácení VP v případech, kdy EK zjistí neslučitelnost VP se společným trhem. Členský stát je pouze povinen realizaci programu ukončit.

Tento druh řízení se nevztahuje na individuální existující VP.

8.5. Soudní přezkum rozhodnutí EK

Rozhodnutí EK nejsou nezvratitelná. I právo ES připouští soudní přezkum rozhodnutí EK. Ten provádějí speciální justiční orgány Společenství, kterými jsou Soud I. instance a Evropský soudní dvůr.

ZA ÚČELEM NÁPRAVY ROZHODNUTÍ EK LZE VYUŽÍT NÁSLEDUJÍCÍCH PRÁVNÍCH PROSTŘEDKŮ:

- žaloby na zrušení rozhodnutí EK,
- žaloby proti nečinnosti EK,
- žaloby na náhradu škody.

8.5.1. Žaloba na zrušení rozhodnutí Evropské komise

K podání žaloby jsou oprávněny subjekty, vůči nimž rozhodnutí EK směřuje. Jedná se o členské státy jako o poskytovatele VP a příjemce VP. Aktivní legitimaci mají i tzv. třetí subjekty, které sice nejsou přímými adresáty rozhodnutí, jsou jím však bezprostředně dotčeny.

Dotčení fyzické nebo právnické osoby je nutné dovozovat individuálně dle okolností konkrétního rozhodnutí. Judikatura Evropského soudního dvora ukazuje, že proto, aby byla konkrétní fyzická nebo právnická osoba rozhodnutím bezprostředně dotčena, je nutno, aby rozhodnutí či jeho závěry takové subjekty jednoznačně odlišovaly od subjektů ostatních, včetně adresáta rozhodnutí. Okruh subjektů podávajících žalobu na zrušení rozhodnutí EK závisí na druhu rozhodnutí.

8.5.2. Žaloba směřující k nečinnosti Evropské komise

Tuto žalobu mohou podat členské státy, ostatní orgány Společenství, ale i fyzické a právnické osoby.

Nečinnost může spočívat např. v tom, že EK nepodnikne kroky proti nezákonné VP, kterou hodlá implementovat některý z členských stát, přestože příslušný konkurent příslušné VP podal EK v této věci podnět.

Žaloba může být podána až poté, co byla EK vyzvána, aby jednala. nevyjádří-li se k takové výzvě ve lhůtě 2 měsíců, může být žaloba podána v další 2 měsíční lhůtě.

8.5.3. Žaloba na náhradu škody

Společenství odpovídá za škody způsobené jeho orgány nebo jeho zaměstnanci při výkonu jejich funkcí. Pro náhradu škody platí obecné zásady společné právními řádům členských států. Je tedy nezbytné prokázat porušení povinností ze strany EK či příslušných zaměstnanců, vzniklou škodu a příčinnou souvislost mezi porušením povinnosti a vzniklou škodou.

Aktivně legitimovány k podání žaloby jsou jak členské státy, tak i fyzické či právnické osoby. O náhradách škody rozhoduje Evropský soudní dvůr.

9. PRÁVA A POVINNOSTI VYPLÝVAJÍCÍ Z ŘÍZENÍ O VEŘEJNÉ PODPOŘE

9.1. Povinnosti a oprávnění poskytovatelů veřejné podpory

9.1.1. Povinnosti poskytovatelů veřejné podpory

Poskytovatelem VP je výhradně příslušný členský stát, JEHOŽ POVINNOSTI JSOU:

- notifikovat určité opatření, jež může zakládat VP, a vyčkat souhlasného rozhodnutí EK,
- respektovat vydaná rozhodnutí a podmínky v nich obsažené.

Členský stát by měl mít na svém území vytvořen koordinovaný mechanismus, který zajistí, že VP poskytované ze všech zdrojů budou EK notifikovány. K tomuto účelu některé státy využívají tzv. monitorovací jednotky, které jsou národními orgány, pověřenými poradenskou činností v oblasti VP pro státní a jiné orgány příslušného členského státu.

9.1.2. Oprávnění poskytovatelů veřejné podpory

Především jde o právo členského státu vyjádřit se k jednotlivým úkonům, které EK provádí. K vyjádření je členský stát EK vyzván a vyjádření slouží jako podklad pro příslušné řízení.

9.2. Povinnosti a oprávnění EK

9.2.1. Povinnosti EK

JDE PŘEDEVŠÍM O NÁSLEDUJÍCÍ POVINNOSTI:

- vydat rozhodnutí v předepsaných lhůtách,
- umožnit dotčeným členským státům a třetím stranám podat své připomínky,
- zachování obchodního tajemství,
- publikovat rozhodnutí v Úředním věstníku EU.

9.2.2. Oprávnění EK

EK jako orgán Společenství s oprávněním posuzovat slučitelnost veškeré VP poskytované na území členských států EU disponuje následujícími oprávněními:

- vyžadovat doplnění podkladů a informaci nezbytných pro vydání rozhodnutí,
- rozhodnout o zastavení poskytování VP či o jejím prozatímním navrácení,
- uložit v rámci rozhodnutí podmínky,
- revokovat rozhodnutí, které bylo založeno na nepřesných údajích a informacích,
- vyžadovat po členském státě zaslání výroční zprávy o existujících programech VP,
- provádět místní šetření ve věcech VP,
- přijmout prováděcí předpisy týkající se notifikace, výročních zpráv, úrokových sazeb, počítání lhůt.

9.3. Oprávnění třetích stran

Řízení ve věcech notifikované VP, konkrétně formální vyšetřovací procedura, je založeno na zásadě ochrany práv tzv. třetích osob. Do této kategorie patří jakýkoliv členský stát, jakákoliv osoba, podnik, asociace podniků, jejichž zájmy mohou být poskytnutím VP dotčeny, příjemce VP, konkurenty příjemce a obchodní svazy. Jedná se tedy o subjekty, které nejsou přímými účastníky řízení.

Vzhledem k tomu, že tyto subjekty nejsou přímými účastníky řízení před EK, bez zakotvení jejich ochrany a práv by byly bez možnosti jakýmkoliv způsobem do řízení zasahovat.

V rámci zahájení formální vyšetřovací procedury mohou tyto subjekty zaslat ve stanovené lhůtě své připomínky. Třetí strany mohou namítat v podstatě cokoliv. Jejich námitky by měly směřovat proti narušení soutěže a dotčení obchodu, k nimž v souvislosti s poskytnutou VP může dojít nebo došlo, zpravidla však směřují k poskytnutí VP.

Z ustanovení týkajících se individuálních výjimek vyplývá, že poskytnutí VP by nemělo být v rozporu se společným zájmem, kterým je řádné fungování vnitřního společného trhu v rámci EU, potažmo ochrana soutěže. Hodlá-li některá ze třetích stran poskytnutí VP zabránit, měla by zdůraznit právě tyto aspekty.

Třetí strany mohou EK rovněž zaslat podnět týkající se poskytnutí nezákonné VP. Pro zjednodušení celého postupu byl EK přijat speciální formulář, který obsahuje údaje, které musí stěžovatel vyplnit včetně adres, jak je třeba podnět zaslat. Vzhledem k obavám z odvetných opatření ze strany členských států, mají třetí strany možnost zůstat v anonymitě, tzn. podané připomínky jsou zasílány členskému státu k vyjádření bez sdělení identity dotčených třetích stran.

10. SOUČASNÉ TRENDY V OBLASTI VEŘEJNÉ PODPORY V EU

Regulace poskytování VP hraje v současné době v EU významnou roli. Poskytování VP má negativní vliv na soutěž v rámci vnitřního trhu.

Poskytování VP se dříve chápalo spíše jako otázka politická než jako otázka právní. Především ekonomicky silnější členské státy měly v řadě případů pocit, že se svými rozpočtovými prostředky mohou nakládat libovolným způsobem, a to bez jakéhokoliv omezení. To se projevovalo zejména v objemu VP poskytnuté v rámci vnitřního trhu. Rovněž EK nebyla dříve prosazováním pravidel týkajících se VP tak striktní, jako je tomu v současnosti.

Současný vývoj přináší řadu změn. Jedná se zejména o závazek členských států (konference ve Stockholmu a Barceloně) snižovat objem poskytované VP a její poskytování zaměřit do oblastí kde pomůže efektivně odstranit tzv. tržní nedokonalosti. Poslední vývoj napovídá, že se objem poskytnuté VP daří snižovat.

Další změny jsou patrné v přijímání právních předpisů, kde je EK vedena snahou o co největší transparentnost celého procesu. Tyto předpisy jsou koncipovány tak, aby jak členským státům, příjemcům VP, tak i třetím stranám bylo zřejmé za jakých podmínek a v jaké výši může být VP poskytnuta.

Dalším nástrojem v současné době je přijímání tzv. skupinových výjimek. Ty jsou přijímány formou nařízení EK a jejich hlavní výhodou je, že VP jimi poskytnutou mohou členské státy poskytovat bez jejího dalšího schválení za podmínek stanovených v nařízení. Členské státy pak mají pouze povinnost EK o poskytnuté VP v rámci konkrétní skupinové výjimky informovat ve stanovených lhůtách.

Obecně lze konstatovat, že EK nepočítá do budoucna s tím, že by VP byla absolutně zakázána bez možnosti udělit výjimku. Tato situace je jednak politicky neprůchodná, jednak jsou některé druhy VP považovány za relativně prospěšné s tím, že jejich negativní dopady na soutěž jsou méně významné.

11. ZÁVĚR

Vstup ČR do EU měl zásadní vliv na poskytování VP, a to především z toho důvodu, že o schválení VP poskytované na území ČR rozhoduje EK (pokud se nejedná o skupinové výjimky). EK disponuje rozsáhlými pravomocemi a je nezávislá na jednotlivých členských státech EU. Tato skutečnost se odráží i v možnostech prosadit pravidla VP platná v EU i proti vůči ČR.

V rámci procesu posuzování určitých VP se očekává striktnější přístup, než tomu bylo v případech, kdy se VP posuzovala jen ze strany ÚOHS. EK důsledně zvažuje vliv VP na soutěž v rámci vnitřního trhu a méně reflektuje vnitrostátní aspekty jednotlivých členských zemí. Tuto změnu ocení především ty subjekty, které žádnou VP nezáskaly a v praxi si ověřily její škodlivý účinek spočívající v narušení soutěže.

Přesun pravomocí z ÚOHS na EK v oblasti VP si zpočátku vyžádal značné úsilí ze strany příslušných orgánů, jež si musely osvojit povinnosti, které pro ně v této oblasti z pravidel ES vyplývají, tzn. kam se podává notifikace, jak je nutné vyplnit notifikační formulář atd.

Na druhou stranu ČR jako členský stát může vznášet své připomínky nejen k návrhům jednotlivých předpisů pro oblast VP, ale i k celé koncepci poskytování VP v rámci vnitřního trhu. ČR tedy není pasivním adresátem norem a rozhodnutí, která přijímají příslušné orgány EU.

Internetové stránky

www.compet.cz
www.europa.eu.int
www.europarl.eu.int
www.europa.eu.int/cj
www.europa.eu.int/eur-lex
www.europa.eu.int/comm/regional_policy
www.europa.eu.int/comm/competition/state-aid
www.eipa.nl/home/eipa.htm
www.strukturalni-fondy.cz
www.mmr.cz
www.cmzrb.cz
www.euroskop.cz/cze

Literatura

PÁSKOVÁ M., ZELENKA J.: Cestovní ruch - výkladový slovník, MMR, Praha 2002
 KINCL Michael: Veřejná podpora v Evropské unii, Nakladatelství RNDr. Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, Blansko 2004, ISBN 80-7273-097-5
 Kolektiv: Veřejná podpora a veřejné zakázky po vstupu do EU - Průvodce pro města a obce, LINDE PRAHA, a.s. - Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka (ve spolupráci s MEPCO, s.r.o. a Svazem měst a obcí), Praha 2005, ISBN 80-7201-528-1
 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: Manuál pro poskytovatele a příjemce veřejné podpory
 Ministerstvo dopravy ČR: Veřejná podpora: Otázky spojené s posuzováním existence veřejné podpory, její slučitelnosti se Smlouvou o založení ES a procedurální postupy (stručný přehled komunitární úpravy), Praha 2005
 Edice Strukturální fondy, MMR

Legislativa

- čl. 87 až 89 Smlouvy o založení ES,
- Nařízení Rady č. 659/1999 ze dne 22. 3. 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku

93 Smlouvy o založení ES,

- Nařízení Komise č. 794/2004 ze dne 21. 4. 2004, pro implementaci Nařízení Rady č. 659/1999,
- Směrnice Komise č. 80/723/EEC ze dne 25. 6. 1980 (ve znění směrnic 85/413/EHS, 93/84/EHS a 2000/52/ES), o transparentnosti finančních vztahů mezi státem a podniky s majetkovou účastí státu,
- Nařízení Rady č. 994/98 ze dne 7. 5. 1998, o aplikaci čl. 92 a 93 Smlouvy o založení ES na určité kategorie horizontální veřejné podpory,
- Nařízení Komise č. 69/2001 ze dne 12. 1. 2001, o použití článků 87 a 88 Smlouvy o založení ES na podporu de minimis,
- Nařízení Komise č. 1998/2006 ze dne 15. prosince 2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na podporu de minimis,
- Nařízení Komise č. 68/2001 ze dne 12. 1. 2001, o použití článků 87 a 88 Smlouvy o založení ES na podporu vzdělávání (ve znění nařízení č. 363/2004),
- Nařízení Komise č. 363/2004 ze dne 25. února 2004, kterým se mění nařízení č. 68/2001 o použití čl. 87 a 88 Smlouvy o založení ES na podporu vzdělávání,
- Nařízení Komise č. 70/2001 ze dne 12. ledna 2001, o použití článků 87 a 88 Smlouvy o založení ES u státní podpory malého a středního podnikání (ve znění nařízení č. 364/2004),
- Nařízení Komise č. 364/2004 ze dne 25. února 2004, kterým se mění nařízení č. 70/2001, pokud jde o rozšíření jeho rozsahu tak, aby zahrnovalo podporu určenou na výzkum a vývoj,
- Doporučení Komise 2003/361/ES ze dne 6. května 2003 (OJ L124, 20.5.2003),
- Nařízení Komise č. 2204/2002 ze dne 5. 12. 2002, o použití článků 87 a 88 Smlouvy o založení ES na státní podporu zaměstnanosti,
- Nařízení Komise č. 1628/2006 ze dne 24.10.2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na vnitrostátní regionální investiční podporu
- Pokyny pro národní podporu regionálního rozvoje, OJ 1998 C 74/9,
- Pokyny k regionální podpoře na období 2007 – 2013 (2006/C 54/08),
- Sdělení Komise - Multisektorální rámec pro regionální podporu velkým investičním celkům, OJ 2002 C 70/8,
- Zákon č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje,
- Zákon č. 72/2000 Sb. o investičních pobídkách,
- Vyhláška č. 207/2005 Sb., o formě a obsahu plnění informační povinnosti k poskytnuté podpoře.

Fotografie

Archív ČCCR a grafické studio Jan Janák.

Tato skripta jsou spolufinancována
Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky